

308941

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4.

సంపుటము. ౪.

జెన్న పట్టణము 1917 సం॥ ఆగస్టునెల 17 వ తేది శుక్ర వారము

పింగళ నామ సంవత్సర శ్రావణ మాస బహుళ అమావాస్య 30.

No. 115

సంచిక ౧౧౫

విద్యోదకరమగు తెలుగు నవలలు
లీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు శ్రీలక్ష్మణుని
ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. రూ. 1.0-0
యశోధర:—ఇందొక యాడుని తనవగునిగైగల యువరా
గమునకై పడరానిపాటుపడి యున్న తిస్థితికడెప్పుడు 0.12-0
మనోరమ:—చుగడువేటకేగి రాక్షసునొద్ద జిక్కుకొననతని
సాచర్యముచే విడిపించి, శ్రీలక్ష్మణుని పెండ్లిచేయును. 0.10-0
జగదేకరంభ:—అన్నకై పడరానిపాటుపడి యున్న తిస్థి
తికి వెచ్చు సాచర్యవతి కథ ... .. అ. 0.10-0
సహనోదర హంస:—తమ్మునకు బుద్ధిలేక కలహించినను
ఆన్న సహింపవలయు ననుటను శోధించును. అ. 0.4-0
అత్తలారాబటమునకోర్కెనొకడండ్రీ ప్రలాపము:
అత్తలు కోడండ్రు బాధించు విధములుగలది. అ. 0.2-0
మిశ్రాహము:—అపద్ధంబునకు మిత్రునివై నిండమోపి
కడకు తాను జిక్కుకొన్న వానిని గురించిన నవల 0.8-0
ఇవియేగాక యితరనవలలు కథలు పంపుడనినను పంపుదుము.
856 నలయువారు:— కణ్ణా బుక్ డిపో.,
6, వేంకటేశమఠ్రి వీధి, సామాకారు పేట, మదరాస్.

శ్శానవాటిక
శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి కృతముగు నవల
కాలికో బైందు 1-0-0 అట్ట బైందు అ. 0-14-0
మానేజరు, కలాభివర్ధని
రామవర్మ, రామచంద్రపురం పోస్టు; గోదావరిజిల్లా.
ఆత్మజ్ఞానా.
శ్రీశ్రీరముని వివచితరమిత ఆత్మస్థితి.
జన్మముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయవర్మ
గంధకర్త:— పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. పి.
చిన్నపైజు చక్కని గ్రంథము. వెల రు. 0.8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు

125 చిన్నపురుగులు 100
చెద్ద చెద్ద బట్టతలను జేయును.
చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూచుట,
పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన
గలుగును.
సావకులారా! ఈ పురుగులకలె రేయిం బవట్లు
విధి విరాచములేక మీరు పనిచేసినచో
మీ మీ గృహములలోని నేల కొట్టెల్ల
బృగారుతో నింపబడియుండును.
తీరికలేక పనిజేయుచుండు ఈ యండు
పుండునకు, అతివ్యాప్తికయి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగ నుండదగిన బంటు.
చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నికో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
ఉపేక్షించి ఆ విగళాలముననే బట్టెల
వారిలో సహధ్యాయి గావలసివచ్చును
కావున నిట్టి పరమశత్రువును
Don't
Do it

ఎంపైర్ ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అన్యూరెన్సు కంపెని, లిమిటెడ్
యం. కె. రాజగోపాలాచారియారు, పోస్టుబాక్సు 1001,
మద్రాసు రాష్ట్రముఖ్య ప్రతినిధి. కీల్వాక్, మద్రాసు.
పాలిసి హోల్డర్లందరు వారి ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను, మ.రా.గా.శ్రీ. యం. కె. రాజగోపాలాచారియారుగారు,
ఎంపైర్ ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అన్యూరెన్సు కంపెని లిమిటెడ్ వారి ప్రధానప్రతినిధి, పోస్టుబాక్సు 1001, కీల్వాక్, మద్రాసు
వారి చిరునామాకు జరుపవలసినదనియు; పనిచూడజ్ఞు పంపదలసినవారు, థియసాఫీకర్ బ్యాంకు, ఆడియార్, మద్రాసునకు
పంపవలసినదనియు; స్వయముగ సామ్యు చెల్లించుట గాని, మాట్లాడుట గాని, టౌన్ ఆఫీసు, న్యూ ఇండియాధనము
సెకండులైన లీచ్ మద్రాసువద్ద జరుపవలసినదనియు ఇందుమూలముగ తెలియజేయడమయినది.
828 అన్ని బస్తీలలోను, సర్కారులలోను యేజంటు కావలసియున్నారు.
టౌన్ ఆఫీసు క్యాపియరు: 12
టౌన్ ఆఫీసు విచారణలు: 186
ప్రధాన ప్రతినిధి స్వయం: 198

కామినియా నూనె
సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును బోగొట్టును.
వెండ్రుకలను రాలనివ్వదు. పుర్రెచుండును బోగొట్టును.
తలకట్టుకు మరియక నుగంధద్రవ్యము.
ఈ రీతిని నకలు నూనెలను తయారుచేయువారి మోస
మున పడకుడు.
వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0
,, 8-కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0
ఉచితము.
ఈ నుగుణముల రుజువుపరచుటకయి, అర్ధగ్రామీటి
పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత
నూనె ౪ల సీసా ఉచితముగా బంపబడును.
పోలు ఏజెంట్లు:—
ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని,
నెం 155, హమ్మమసీదు రోడ్, బొంబాయి.
మద్రాసుయేజంటు:— మెహతాపురమోక్షంమూర్తి,
29, వై నాబజారురోడ్, మదరాసు.

కుష్టురోగమున కమూల్యముగు చుగు.
ఇది మిగుల హాశ్వర్యకరమగు మందు. పది పదునెడు
రోజులు రాయుటవలన తెల్లని చచ్చలు, అట్లుకాక చర్మము
వైపురి యేవిధమైన రంగులను నిర్మూలముచేయును. ముఖ్యము
గా నీరోగమునకు జాగ్రత్త దీసికొను (భాతరగు) మందిరియే.
నీనివెల టిన్ను 1-కి రు. 4.6-0. అంచే కూలివేతే.
[783] Dr. W. N. DIXIT, MERCHANT, POONA CITY.

కావలయును. 838
ప్రస్తుతము వాడుకకు తగినవి, 12 మొ॥ 40 బి హార్సు
పకరు గల మంచి కెకండు హ్యండు అయిలు ఇంజనులు కా
వలయును. అవి యెవరిచే చేయబడినవి, ఎన్ని హార్సు పకరు
గలిగినవి, వాని కిచ్చుతు మొదలగు విషయములతో R. D.
C/o "ఆంధ్రపత్రిక" మద్రాసు చిరునామాకు తెలుపవలెను.

గుణమునకు హామీ
మలబద్ధము, మందాగ్ని
మూలవ్యాధి
అగ్నివర్షక
శూలనొప్పి
అజీర్ణము, విత్తరోగము
ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లీషులోనే.
(834)
APPLY
Manager, The Ayurvedic Medical Hall,
PULAPPATTA VIA OTTAPALAM,
MALABAR.

హెచ్.టి. మహమద్ అందు కో,
[723] మదనపూరా, బెనారస్ సిటి.
కాశీలోనుండు అనేక వట్టు, జరి విచిత్రమయిన
మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సజ్జయిచేతురు.
ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిచూచినచో తమకే
తెలియగలదు.
తేలుమందు వెల సీసా 0-8-0
కుట్టినచోట కొంచెము చుండుపోసిన వాడ మాయమగును.
వాధ నరముల వెంట నెడనయి
దగ్గరనుండిలాగుట ప్రారంభించును
కుట్టినచోటును బండపారుచుటల
చేసిన వాధ తగ్గును. ఈ ద్రావకము
ననేమలు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల
ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును.
తేలుకాటులన విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు.
అమృతంజనము డిపో, కి, రేయి కెట్టి వీధి, మదరాసు.

జమిందార్లు-జాతీయ ఐక్యత

గతచారిత్రము, ఫలితము.

జమిందార్లు మున్నగు భూస్వాములు స్వపరిపాలనను వలదని నాదించుచుండుటయే, అధికార వర్గపాలకుల నిరోధన రాజ్యాంగమునకు ముఖ్యకారణమని సామాన్యపు పౌరులు విశ్వసించుచున్నారు. రాజకీయ విషయములయందు భూస్వాముల ప్రాముఖ్యము, దేశమునకు వారి సహజ నాయకత్వము మున్నగు సంతకములు ప్రస్తుతంపడుటయు, జ్ఞానసంపన్నతచే నాయకత్వమున పొందిన నాయకుల నిరంపకములు ముజాద, రాజకీయ చరిత్రమునందలి యిటీవలి భాగమున పరిశీలించిన వారికి నవ్యవస్థ.

1908 సం॥న జరిగిన యల్పము

జమిందార్లకు విద్యాధికులకు పోటీలు పెట్టుట నూతనవిషయము గాదు. ముగ్ధ సంస్కరణకాలమున గూడ భూస్వాములను లేవదీయ యత్నములు జరిగియున్నవి. ఆ యత్నము తెల్లు ఫలించినవియు లోకవిదితము. ప్రజానాయకత్వపు హక్కు తమకు సహజముగ సంప్రాప్తమైనవని జమిందార్లు రూఢిపక్షమకొనలేకపోయిరి.

రాజభక్తుల తిరిగివచ్చునట్లు చేస్తూ పురి రాజధాని యందొక కళాశాలను ప్రత్యేకముగ నెలకొల్పి నొనర్చబడిన యత్నమును విచరించినచో జమిందార్లను ప్రజానాయకుల కంటె నధికులుగ నెన్నయత్నించుట వ్యర్థమని నూచించును. జమిందార్లకును గొప్ప భూస్వాములకును సాధనసంపత్తి విశేష ముండుటచే వారు ప్రజానాయకత్వమున కన్నివిధములను లేగియుండినను నిస్సంశయము కాని వీరలకున్న యవ కాశములను వీరు క్రమముగ గ్రహించి, స్వల్పభాగపరితులగు సలహా దానవలలో జిక్కుకొనక వాటిని యుక్తమార్గముల వినియోగించుట ప్రాముఖ్యము.

జమిందార్లు నాయకత్వమునకు తగరు

జమిందార్ల గౌరవ ప్రాముఖ్యతలను వృద్ధిచేసినచో, విద్యాధికులగువారల ప్రాతినిధ్యమున కొంత యంతరాయము కలుగ గలదను నుద్దేశముగూడ నిండియూ దొరతనమువారి ప్రథమ సూచనములయందు గన్పట్టగలుగు. స్వదేశ సంస్థానాధీశులగు, గొప్ప జమిందార్లును సమానాధికారులతో మెలగ గల సామ్రాజ్యలోచన సంఘము నొకదాని నేర్పబుపయోచించబడినది. కాని సంస్థానాధీశులను జమిందార్లను యీ తీరున గుమికూర్చుట సాధ్యముగాదని వై యుద్ధయము విడువబడినది. రాష్ట్రీయలోచన సంఘములకు గూడ వై యట్టి యాటంకములే యున్నవి. కాన నవిగూడ వెలయ లేకపోయెను. కనుక జమిందార్లకు కాననసభలకు ప్రతినిధుల నియోజించు సభికార మియబడినది. ధనికులును జమిందార్లును ప్రజల ప్రతినిధులై యుండుట కెంతవఱ కర్హులను విషయము నిచట చర్చింపక జమిందార్ల విషయమున గొని రాబడిన సహజనాయకత్వ వాదమును పరిశీలించును. సంపద నెత్తుకొనకుండునది, జమిందార్లకును సామాన్యులకును వ్యత్యస్త మెట్ల నున్నది? ఆంగ్లప్రభుత్వ మిరుతెగలవారిని సమాన మొనర్చి జమిందార్ల సహజ నాయకత్వము నడుగంటించినది. సమర్థులగు నిరంతర కరులలోనివా రనుభవించిన శ్రోత్ర యధికారము తెచ్చియు జమిందార్లయందు గానరావు. ఈవిషయమునుబట్టిచే చెన్న పురి దొరతనమువారు ఇండియా దొరతనము వారి సూచనములంగీకరించిరి గారు. జమిందార్లకు శ్రోత్రయధికార గౌరవములనొసగ నిండియూ దొరతనమువారలపైన సూచనములకు చెన్న పురి దొరతనమువారు కిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:— గొప్పభూస్వాములు భారతవృద్ధ ప్రజాసమాహమునకు మూల బల మనియు, కొలది గొప్ప భూస్వాముల కందరకును వీరు ప్రతినిధు లనియు, గాన వీరలకు ప్రాముఖ్య స్థానముల నొసగి రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక వర్గముయొక్క కార్యభారముల తగ్గించుట శాచితమనియు ఇండియా దొరతనమువారి యభిప్రాయము. దొరతనమువారి తలపు లుత్సాహక పూర్వకములై మున్నవి. ఈ రాజధానియందు విద్యాధికులగు భూస్వాములు నాలు స్వల్పముగ నున్నారు. వీరికి వ్యవహార జ్ఞానమున్నది. మేధాసంపన్నులు గాని జమిందార్లందఱు ఏ రీతిచే యున్నారనుకొనరాదు. ఇట్టి జమిందార్లవలన ఆలోచనసంఘమునకు విశేషముగ సహాయముల నడనేడు. ఈ రాష్ట్రమున భూస్వాములు ప్రజానాయకులు గారు.

జమిందార్ల హక్కు త్రోసి వుచ్చుటకుగాక చెన్న పురి దొరతనమువారు వారి సొంతాసొంత సమయమున నాయకులగు పరిగణింప లేదని రుజువుచేయుటకై వై వాక్యములు పొందుపరుపబడినవి. కనుక నిపుడు తామునాయకులమను నంత మాత్రమున మోసపోయి వర్గభేదముల కలిగింపకుండుటకై గూడ యైభిప్రాయము వివరింపబడినది. ప్రజలలోనికివచ్చి, వారి యభిప్రాయములు, మనోభావములు దొరతనమువారికి నివేదించి ప్రజల నుద్ధరింప కంకణము బూనినచో ప్రజలట్టి జమిందార్లు తమ నాయకులని వా కొనదురు. అట్లుగాక ప్రజాభిప్రాయములను పాటించక, అధికారులదయను సంపాదించ కొన్ని యభిప్రాయముల వెలువరించిన మాత్రమున వారు ప్రజానాయకులుగా నేరరు.

సర్ అలెగ్జాండరు కార్వెగారు

మరియొక విచిత్రము: ప్రస్తుతము జమిందార్ల విషయమునను, అబ్రాహ్మణుల విషయమునను విశ్వప్రయత్నము లూనర్చుచుండిన చెన్న పురి కార్యనిర్వాహకవర్గపు సీనియరు సభ్యులిరువురును 1908 సం॥న నట్టియాతురతను గవబలుపరైరి. రివెన్యూశాఖా కార్యదర్శిగ నుండి సర్. ఎ. కార్వెగారు 1908 సం॥ రమణ ఇండియా దొరతనమువారి కిట్లు తెలియజేసిరి:

జమిందార్లు మున్నగు భూస్వాములతో నేర్పబుపడు ఆలోచన సంఘములు 1892 సం॥ మునుపు పూర్వమున నుండిన కాననసభల బోలియుండును.

విజ్ఞానమనఃపది పూజ్యమై, స్వేచ్ఛలేక యిట్టిసభలో నిర్ణయములై యుండును. ... .. కనుక సాంప్రదాయ సంస్కరణమున స్థానిక వాసులకు నియోజన స్వాతంత్ర్యములభ్యవధు తీరున నియోజనవర్గపు పరిమాణముల నేర్పాటు చేయవలయును. అట్లు చేసినయెడల ధనికులగు భూస్వాములుగాని, వర్తకులుగాని కానన సభాసభ్యులుగ నెన్నుకొనబడకయ్యును.

వివిధభుతముల ప్రకారము నియోజన వర్గములనేర్పాటు చేయ రా దనియు, కాననసభలయందు న్యాయ వాదుల సంఖ్య యధికముగ నుండవలయుననియు గూడ కార్వెగారు వాదించిరి. బ్రాహ్మణులందఱొక నియోజకవర్గముగను క్రైస్తవులందఱు నొక నియోజకవర్గముగను, యీ తీరుననే న్యాయవాదుల నందర నొక నియోజకవర్గముగను ఏర్పరచినచో ప్రస్తుతమునకంటె చిక్కులధిక మగును. కనుక మతిములనుబట్టి నియోజకవర్గము లేర్పరచుట అసంగీకారము. కొన్ని నిబంధనముల ప్రకారము, బ్రాహ్మణుల కొక్క సభ్యత్వము మాత్ర మున్నది. దేశమునం దంతటను మిక్కిలి సమర్థులును విద్యాధికులు నొక్క బ్రాణులుమాత్రమే. వై మాత్రములచొప్పున నిట్టి తెగకు తగినంత ప్రాతినిధ్యము లభ్యముకాక యుండును. వైగా నొక్క న్యాయవాదికి మాత్రము సభ్యత్వ ముండవలసినదని విధింపబడి యుండుటచే ఘనతెగ్గిన విద్యాసంపన్నులున్న యీ తెగకుగూడ యుక్తమగు ప్రాతినిధ్యము లభ్యముకాదు. ఇంట్లాండు నందు సహా పలుకుబడిగల భూస్వాములును వర్తకులును ఎందరెందరో యుండ పార్లమెంటు ప్రజల సభయందు లాయర్ల సంఖ్య హెచ్చుగ నున్నది. అని కార్వెగారు తెలియజేయుచు తమ సూచనములయందు జమిందార్లకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునైన నొసగిరారు. స్థానికమగు నియోజక వర్గములవ్యాపార విరెన్నుకొనబడి తద్వారా, కానన సభా సభ్యత్వముల నలంకరింపవలసినదే గాని భూస్వాములకు గత్యంతరములేకుండ జేసిరి.

మూ॥ గిల్లెనుగారు

రెండవసీనియరు సభ్యుడగు గిల్లెనుగారు వై యభిప్రాయములతో నేకీభవించుచు నిట్లువిరి:— “ఆలోచన సంఘములు, గొప్పగొప్ప భూస్వాములు, జమిందార్లు మున్నగు ధనికులతో నిండియుండినచో, ఆసభలవలన నెల్ల రసంతృప్తులగుదురు. ఆలోచన సంఘములు లాభకరములుగ నుండవలసిన దొరతనమువారు తలంచినది, సభాసభ్యులున్నతకులజులై శ్రీయంతులగుటయే గాక, జ్ఞానసంపన్నులు గూడనై యుండవలెను.”

భూస్వాముల సంఘము

సంఘము వారి అభిప్రాయము గూడ నానమయమున దీసికొనబడి యుండెను. బ్రాహ్మణుల నియోజక వర్గములు కలన విహారాక వ్యాపారముల యందుగూడ ప్రజలలో భిన్నాభిప్రాయము లేర్పడి యిటీవలనె నెంఘాంధ వారభించిన యైక్యతాభావములకుగంటి, పునోద్ధృతి కంతరాయ మగును.

మేకటగిరి రాజుగారు.

శ్రీ వారు గూడ మతానుసార నియోజనపు ఛేర్మాటును ఖండించిరి. వర్తమానమున నంతురించుచుండిన యైక్యతాభావముల కట్టి యేర్పాటు ప్రాణసంకటమై యుండును. బ్రాహ్మణులు, అబ్రాహ్మణులు అపొవృత్తత హానికరములలో నగ్రగణ్యము.

పితాపురము రాజుగారు.

భూస్వాములు మున్నగుధనికులు ప్రజాప్రతినిధులుగ నండుట యసంవర్ధమునను రాజావారిట్లు తెలియజేసిరి:— ప్రతినిధులు దొరతనమువారి భావములను ప్రజలకును, ప్రజల తలంపులను దొరతనమునకును విప్రులముగ బోధపరచు బాధ్యత గలిగియున్నారు. ఇట్టి కార్యకరణమునకు ప్రతినిధులు కందరు ప్రజలతోడ సంపర్కముండుటయే గాక వారన్ని విషయముల యందును నిర్భీతిగ ఖచితముగ పలుక గల సమర్థులై యుండవలయును. సంస్థానాధీశులు మున్నగు వారలకు జనసామాన్యముతోడ విశేషముగ సంపర్కము లేదని యును, అట్టి సంపర్కమున్న కొలదిమంది గూడ మానమే షేచుకరమని నిర్బంధముగ తలఘానియు లోక మెరిగిన యంతములు. స్వల్ప సంఖ్యాకులగు వారలకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము నొసగుట నా తాత్పర్యముగాదు. ఇట్లానరించినయెడ మతవైరములు ప్రబలును గాన దొరతనమువారు యథాప్రకారము స్వల్పసంఖ్యాకుల నిమిత్తము ప్రతినిధుల నేర్పరచుటను సాగించుటయుక్తగనుండును.

కురుసాము రాజుగారు

హామూరులకు ప్రతివాదులై పత్రికలలో తమ పేరిట ప్రచురణార్థము మంచి వ్యాసముల నంపుచుండిన రాజావారు 1907 సం॥ నూచితమైన ఆలోచన సంఘముల విషయమై “సంఘములయందు భూస్వాములకేగాక దేశమందన్న యన్ని తెగలవారికిని ప్రాతినిధ్య ముండవలయును”ని నెలవిచ్చియున్నారు. సంఘములు నిర్వర్తింపవలసిన విధులు చాల ప్రాముఖ్యమై యున్నవి గాన సంఘములలోనికి మధ్యతరగతి ప్రజలకు గూడ ప్రవేశముండవలయును విద్యావ్యాప్తమును బట్టియు, ప్రజలు వెలువరించిన పరిపాలనా సామర్థ్యమును బట్టియు దొరతనమువారు వారలకు స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యముల నధికముగ నొసగ నుపేక్షించి యుండిరేని నా నూచించి విధాన మాయావశ్యకతలను దీగ్వలదు. దేశీయులు వెలువరించిన స్వపరిపాలనా సామర్థ్యమును బట్టి చూచినచో, దొరతనమువారు వారలకు నియోజనాధికారములను విరివిగా ప్రసాదించుట యుక్తమని రాజావారు వెనుక జెప్పియున్నారు.

1908 సం॥ వెలువరించిన రాజావారివై యభిప్రాయ మిపుడు మార్పుజెందినది. 1908 సం॥ స్వపరిపాలనార్హతను పొందియున్న ప్రజ (జమిందార్లు, జమిందార్లు కానివారు సహా) లిపుడాయర్హతను నష్ట మందియున్నారు. రెండుసార్లు సామ్రాజ్యకానన సభా ప్రాతినిధ్యమునకు నిలిచిన రాజావారి ప్రాతినిధ్యమును ప్రజలు తిరస్కరించుటయే రాజావారి యభిమతముచొప్పున, ప్రజలుస్వపరిపాలనాసర్వస్వలని వెలువరించును. మతానుసార నియోజకవర్గములను గూర్చి గూడ రాజావారు పుడు సంపూర్ణమగు భీతిని వెలువరించియున్నారు. హిందూ దేశమునందలి వివిధ తెగలకును మతసాంఘిక విషయములయందు తప్ప రాజకీయములయందు వెట్టి భిన్నాభిప్రాయములులేవు. కనుక మతానుసార నియోజక వర్గపు ఛేర్మాటు నిష్ప్రయోజన మేగాక ప్రమాదకరములని ఎల్లరును పరిగణించుచుండిన మత వివక్షతలు కాస్తానుమతము నందినవగును. జిల్లాబోర్డులు, య్యునిసి పాటిటీల ప్రకారము సభ్యనియోజనమునుగూర్చి ఎట్టి యూహాలూనర్పబడి యుండలేదు. కాననసభా సభ్యుల నెన్నుకొనట యందీ సంఘము లెట్టి పోరపాటులకును పాలుగాక నియోజనకార్యములు సంశ్చిత్తముగ నున్నవి. లోపములున్నచో మూర్ఖునిసిపాటిటీలయు జిల్లాబోర్డులయు నిర్మాణముల సవరించినయెడ నవి తొలగగలవు.

వక్కిళ్లవిషయమున గూడ రాజావారు 1908 సం॥ న బలముగ వాదించిరి. వక్కిళ్లవిషయమున చేయబడినట్టి నిర్బంధ మితరవృత్తుల నెడచేయబడలేదు. వక్కిళ్లశక్తికముగ సభ్యులగుచుండుటకు కారణము వారి సామర్థ్యతయే. కాననసభా చారిత్రము నించుక పరిశీలించినచో, తత్పరమందు వక్కిళ్లు సభ్యులగుట ప్రజల కెంత ప్రయోజనకారియై యున్నదియో తెటవడగలదు. ఇంక దొరతనములయందు గూడ వక్కిళ్లసంఖ్య యధికముగ నున్నది. కనుక కాననసభలయందు దీదేశమున గూడ లాయర్ల సంఖ్య హెచ్చుగ నుండుట సమంజసము.

రాజకీయవ్యవస్థను గూర్చి 1908 సం॥న దొరతనమువారు జమీందార్లతో నాలోచించినపుడు తమస్థితి పలుకుబడులను గూర్చి జమీందార్లపట్టికంటే విశేషముగా విచేతమునును ఎంచుకొంటున్నట్లు నిస్సంశయము.

జమీందార్లస్థితి, ప్రాముఖ్యతలు

ప్రజలయభిప్రాయములు, ఆవశ్యకములు మున్నగువానిని విపులముగ పరిశీలించి స్వయముగ పర్యవసానముల చేయుకొని ప్రజల పక్షమున జమీందార్లు నిలిచినచో, వారి నాయకత్వమున కేయాటంకమునులేదు. కాని మా ప్రాముఖ్యతనుబట్టి మేము నాయకత్వమును వహించుచుని వారిననబో, మాప్రాముఖ్యత యెట్టిది, ప్రజానాయకత్వమునకు మార్గప్రసూలని యితర తెగలవారు ప్రశ్నింపక మానరు. దొరతనమువారు గాని ప్రజలుగాని, పన్నులయందును ప్రజాక్షేమ బాధ్యతలయందును మాకంటే సధికముగ భారమును వహించుచుండుట లేదని వారు నిరూపింప వలయును.

ఈ సందర్భమున కొన్ని సంగతుల నిచట పొందుపరచవలసియున్నది. చెన్నరాజధాని యందలి సేవ్యోచితమగు భూములలో రయితో వారిభూస్వాములకు నూటికి 61 వంతులును, జమీందార్లకు 39 వంతులును కలవు. సర్కారు వారికి చెల్లుచున్న సీస్తువైకములో నూటికి 88 పాళ్లు రహితువారి భూస్వాములనుండియు, 12 పాళ్లు జమీందార్ల నుండియు చెల్లుచున్నదని తెగలవలన తెలుసున్నది. పర్యవేక్షకుల సెటిల్మెంటువలన జమీందార్లు లాభమంద రయితోవారిభూస్వాముల కట్టిలాభము లేక సీస్తుభారములధికమగుచున్నవి. హెచ్చుపన్నులములను నీ యుద్ధసమయమున ప్రజలధికముగ దొరతనమువారికి ధనమునుగూర్చుచుండ జమీందార్ల కట్టి హెచ్చుపన్నులు లేవు కనుక యుద్ధమునకు ధనమిచ్చుతిమి యుద్ధములుములకు చందాల నొసగితిమని జమీందార్లు వాదించుట వృథా. 8 సెటిల్మెంటుల వలన రహితు వారి భూస్వాములకు భూముల నుండి లాభములు వచ్చుటలేదు. భూమి ఫలసాయమునకును చెల్లింపవలసిన పన్నునకును అత్రే సరగుచున్నది. జమీందార్లకు పర్యవేక్షకుల సెటిల్మెంటు పూర్వకముగ ధనరాసులు నానాటి కధికము కావలయును గనుక పర్యవేక్షకుల సెటిల్మెంటు సేవిధానముననైనదప్పదని జమీందార్లకు పన్నుల వేయ దొరతనమున కుద్దేశమున్నట్లు బంగారిపత్రిక యనుమానించుచున్నది. ఇట్టి చర్య విచేతమా, న్యాయమా అని సంశయింప వచ్చును. గాని ప్రస్తుతపు రద్దీలో దొరతనము వారిట్లు చేయుట సహజము.

పూట్లనిచ్చు జమీందార్లు.

స్థితిగతులయందు రహితు వారి భూస్వాములకంటే మే మధికమగుచున్న మాకు ప్రజానాయకత్వము సహజమని జమీందార్లపక్షమున వాదించవచ్చును. గాని నియోజనస్వాతంత్ర్యము గల జమీందార్ల సంఖ్యకంటే నియోజన స్వాతంత్ర్య యుతులగు భూస్వాముల సంఖ్య యధికముగ నున్నది. 1916 సం॥పు నియోజన పట్టికల బట్టిజూచిన ఉత్తరమున 135 యున దక్షిణమున 142 యున నియోజన స్వాతంత్ర్యము గల జమీందార్లున్నట్లు తెలుసున్నది. ఇక రహితు వారి భూస్వాముల సంఖ్య యుత్తరమున 1108 యునుండ దక్షిణమున 1151 యునున్నది. ఈ భూస్వాముల కందరకును నియోజన స్వేచ్ఛ కలదు. మలబారున 444 రు భూస్వాములున్నారు. సామ్రాజ్య కాసనసభయందు జమీందార్లు భూస్వాములు కలసి యొక నియోజక వర్గమగుచుండుటచే, వీరిలో జమీందార్లందరూ, భూస్వాము లెందరో వీరు చేయ నవకాశము లేకున్నది.

జమీందార్ల కర్తవ్యము.

ఇట్టి విభజనమున కావశ్యములేదు. స్వల్పమగు యోచనముతోడ నదిరకాలముననే యీ తెగవారు జేకేయమున కేయ్యది యావశ్యకము గ్రహించి బాతీయోద్యమమున యుక్తస్థానమును వహించి సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనమును మనదేశమునకు లభ్యపరుపతోడ్పడగలరనిపించు.

తిరుచనాపల్లి చాకలి వాండ్ర సమ్మెకట్టు:— తిరుచనాపల్లి వీధులయందు తిరుగుచుండు గాడిదెలు తుపాకి తోగాల్చి చంపుటకు స్థానికోద్యోగు లాజ్ఞాపించిరిని వినిన తోడ్కొని చాకలివాండ్రు సమ్మెకట్టుకట్టుటకు యత్నించి అందుకు పూర్వము కలక్టరుగారి వద్దకుపోయి మొఱియకొనిరి. ఆజ్ఞున రద్దుచేయించుటకు యత్నించెదమని కలక్టరుగారు సెల విచ్చిరి.

వృత్తాంతములు

ఒక బారిష్టరు:—కర్నూలు నగరముందున్న తెలుగు తెగవారకు బాయిపురెడ్డిగారు బారిష్టరు పరీక్షయందు గృతార్థులై ఇంగ్లాండునుండి కర్నూలుకువచ్చిరిని తెలియుచున్నది.

కోటిచే గజవడుట:—కొలంబోనగరమున మెడ్డిన్ అను సొక వ్యక్తివాడు తాను పెంచుచుండిన కోటికి మేకపెట్టుచుండగ నది వానిచేతులను గజచి వీపును బరికడది. వానిని వైద్యశాలకుం దుంచిరి.

మధున ద్రవిడసంఘము:— ఈసంఘముయొక్క 16 వ వార్షికోత్సవము యీ నెల 24 వ తేదీ సాయంకాలము 4 గంటలకు తిరునల్వేలి నగరమున సర్. పి. ఎస్. కెనస్వామి అయ్యరుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుపబడును.

యంత్రశాల నేలగుంట:— సింహళములో డేమేట రియోతోటయంద దివివజుకొనిన యంత్రశాల తగులబడుటచే క్రొత్తగా నొక కింత్రస్తుల మేడను గట్టుచుండిరి. గతశనివారమునాడు సాయంకాలమున పెద్దగాలివాన పట్టినందున సగము పూర్తియైనమేడ పూర్తిగ నేలగులెను.

పాత మేడ కూలిపోవుట:— కలకత్తాలో ఉక్కురు దట్ట సమయలో సగము కిట్టలమైన రెం దంతస్తులమేడ గతశనివారమున కూలిపోయినది. ముగ్గురు వంగదేశీయులు దానిక్రింద పడిరి. ఒకడు వెంటనే మరణించెను. ఒకనిక కాలబిటీగి పోయెను. మరియొకనికి శరీరముం దంతటను గట్టి గాయములు దగిలినవి.

ఒక స్త్రీ తన నాకరునుకొట్టుట:—కలకత్తాలో భగవతి యను నొక వంగదేశపు స్త్రీ ఒక కేసునందు సాక్షిగ నియమింపబడినది. పోలీసుస్టేషనులో సభ ఇన్ స్పెక్టరుగారి యెదుట నామె సాక్ష్యము చెప్పుచుండగ నామె నాకరు ఏదయో అల్లరి గావించినందున నామె వానిని గొట్టెను. వాడు తెలివితప్పి నేలబడుటచే నామెనైసబ్ ఇన్ స్పెక్టరు కేసుచేసెను.

సాత్వికనిరోధము:— అనివినెంటుమ్యుగారి నిధి కార్యదర్శియగు ఏ. రంగనాథ మొదలియారు, బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు నేటికి 4, 5 దినములనుండి కర్నూలు నగరమున నున్నట్లును, పురప్రముఖులను సాత్విక నిరోధమును అవలంబించుటకు ప్రేరేపించుటకు మొదలియారుగారు కర్నూలు వెళ్లెదనియు దెలియుచున్నది.

బండి ప్రమాదము:— కలకత్తాలో గత శనివారము సాయంకాలము వెల్లింగుట వీధి గుండ్ మిస్ డిఫోల్ డ్యు అను 18 సంవత్సరముల స్త్రీ గుఱ్ఱపు బండిలో బోవుచుండగ బండి వెనుకవక్రము విరిగిపోయెను. గుఱ్ఱము లెదరి బండిని యీడ్చుకొని పోయెను. బండిలో గూర్చున్న యామె బయటకు దురుకుటకు యత్నించగ ఆమెగొను బండికి చిక్కుకొని బండితోగూడ నామె కొంతదూరము యీడ్చుకుని పోయెను. ఆమెకు గట్టిగాయములు దగిలినవి. బండివాడు క్రిందకు నెంటుటలో వానికిని గట్టిగాయములు తగిలినవి. వారినిద్దరిని పోలీసువారు వైద్యశాలకుం దుంచిరి.

ఆగస్టు 10వ తేదీని లక్ష్మణపురియందు జరిగినసంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రత్యేకరాష్ట్రీయ సమావేశసమయమున తీర్మానించిన తీర్మానముల ప్రకారము సంయుక్తరాష్ట్రీయ లందలి ముఖ్యనగరములలో నాదేశనాయకులచే ననేక ఉపన్యాసములిచ్చుట కేర్పాటుచేయబడినది. అందలి మొదటి ఉపన్యాసము లక్ష్మణపురియందు మే 20 వ తేదీ జరుపబడును. ఆసమయమున “చట్టనియమిత సంస్కరణముల” గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. పండిత మదనమోహన మోహనగారు ఆగష్టు 19 వ తేదీని కాన్పూరువద్ద నట్టి ఉపన్యాసమే ఇచ్చెదరు. తక్కిన నగరములందును, క్రమక్రమమున నట్టి ఉపన్యాసము లీయబడును.

ఒక సన్యాసి సిద్ధిబొందుట:— బ్రహ్మశ్రీ గణేశకవిరాజయోగి గారు ఈనెల 15వ తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు చెన్నపురి రాయపేటలో సిద్ధిపొందిరి.

కూలీల దొంగతనము:— జి. సెడ్కో గారు కుటుంబము తో గూడ బెంగుళూరు నుండి చెన్నపురికి బయలుదేర నున్నపుడై తాము బయలుదేరుటకు బూర్వము తమ సామానును చెన్నపురికి బంపవలెనని దానినంతయు బెంగుళూరు కంట్రోను మెంటు రైలుస్టేషనుకు బంపిరి. బండ్లలో నుండి సామానును ప్లాటుఫారము మీదకు దెచ్చుటలో నొకకూలీవా డొక బ్రంకుపెట్టె తాళమును దీసి అందుండిన 1500 రూ॥ ల నగలను స్నానములు చేయుగదిలో నొక డబ్బావెనుకను దాచి వేసెను. దానికొఱకు వారు వెళుకరి. సెడ్కోగారి తమ్ముని కాసాత్తు స్నానముల గదిలో కనిపడెను. సామాను మోసిన కూలీవాండ్రపై కేసుచేయబడినది. కేసు విచారణ జరుగుచున్నది.

“సెప్ట్యూను”:— సేరాబ్దివద్ద 6 వ తేదీనాటి ఉదయమున “సెప్ట్యూను” స్టీమరు ఆ వంతెనకు తగిలి నష్ట మొందెను. అది ఐ. సి. ఎస్. ఎస్. కంపెనీవారిది. అది 500 టన్నుల బరువుగలిగి ఘాచాటా గోనండూలకు మధ్యను తిరుగుచుండెను. దానిపై 400 మణుగుల సామానుండెను. 750 రు ప్రయాణికులుండిరి. ఆస్టీమరు బ్రిడ్జిక్రిందనుండి పోవుటకు ప్రయత్నించుచుండగ నాల్గవశిఖరము బ్రిడ్జికి తగిలెను. అంత నది వెంటనే తిరిగిపోయి ఒడ్డు చేరిపోయినాడు గునిమములో మునుగ నిద్దమయ్యును. అంత ప్రయాణికులలో గొప్పకలవరము గలిగెను. అధికారుల ప్రయత్నమువలన ప్రయాణికు లెట్టనో కలవరముడిగిరి. ఒకడు క్రిందికి దుమికి సముద్రములోపడి మునిగి పోయెను. ఆస్టోమరు నవంబరులవరకును దానిని తప్పించుట కష్టసాధ్యముగ నుండగలదు.

బందిపోటు:— పాలఘాటు తాలూకా ఆత్రియము పత్రికను గ్రామమున నివసించుచుండిన నాచియప్ప అనుసొక గొప్ప వర్తకుని ఇంటిలో గత ఏప్రిలు నెల 29-వ తేదీ నాటి రాత్రి సుమారు 26 మంది బందిపోటు దొంగలు కత్తులు, కచారలతో బ్రవేశించి నాచియప్ప యాతని కుమార్తె, వదెనెగార్ల కనులకు గుడ్డలు కట్టి వారిని కొట్టి బలవంతమున నాచియప్ప వద్ద నుండి పెట్టెల తాళము లూడ దీసికొని రెండు ఇనపపెట్టెలను తెరచి సుమారు 4000 రూ॥లు విలువగల నగలను చూరించి పారి పోయిరి. ఆమరునాడుదయమున పోలీసువారికి దెలియజేయబడినది. 26 రుగురు దొంగలలోను మొదట 4 గురిని మాత్రమే పోలీసువారుపట్టుకొగలిగిరి. దొరకినదొంగల మూలమున మరికొన్ని కోజులకు మరి 14 గురు దొంగలను పోలీసువారు పట్టుకొని 18 గురివైనను కేసుచేసిరి. కేసు విచారణ జరిగినది. 9 గురిపై నేరము మోపబడెను. మొదటిముద్రాయికి 10 సంవత్సరముల కఠినకక్షయును, తక్కిన వారికి చెరయొక 8 సంవత్సరముల కఠినకక్షయు కల్గికోట జడ్జిగారు విధించిరి.

బీసెంటుమ్మ నిధి:— ఈనెల 16 వ తేదీ సాయంతనమునకు ఈ నిధికి 44022-11-8 లు చేరెనని.

దేవాంగమహాసభ:— ఈనెల 18 - వ తేదీ 2నివారము సాయంకాలము 5 గంటలకు చాకలిపేట నెం. 26 బసవయ్య వీధిలో సాన్నేరి రామకృష్ణయ్యగారిచే నిద్యమగురించి ఉపన్యసించబడును.

కాంగ్రెసు అధ్యక్షత:— బర్మా కాంగ్రెసు సంఘమువారు గూడ ఏకగ్రీవముగ బీసెంటుమ్మ గారనే నియోజించిరి. ఇంతవరకు నాలుగువోట్లు అయ్యగారికి వచ్చినవి. ఇంకొక సంఘమువారు మాత్రము నియోజించిన రావలసిన వోట్లమొత్తము పూర్తియగునని యూయిడినూపత్రిక వ్రాసినది.

ఆనివినెంటుమ్మగారు.

ఆంగ్ల దేశమునందలి కార్మికుల అభిమానము.

తంలివార్తలు
“కార్మిక సంఘము వారు బీసెంటుమ్మగారి ఆరోగ్యస్థితి ఎటులనున్నదియు తెలియక నాతుర మొందుచున్నారు; గాన మీరు యథాస్థితిని తెలుపగోరెదను.” అని లండను నగరమునందలి లేబరు మోర్చు పత్రికా సంపాదకుడు లాన్సుబరీ గారు న్యూ యిండియా పత్రికకు తంలివార్త నంపిరి.
“బీసెంటుమ్మ గారికి కొద్దిగా ఆరోగ్యము కలిగినది గాని నిర్భంభ వాసమున నున్నంత కాలమును సంపూర్ణమగు నారోగ్యము కలుగదు. పరిస్థితులు మృదువులు” అని టిలాంగు గారు మరల తంలివార్త నంపిరి.

రాజకీయ సంస్కరణము

(2)

గోఖలేగారి విధానము

ముఖ్య విషయములు.

లండను, ఆగష్టు 14:— తన యంత్రదళ యాసన్న గగురుకు కొంతకాలమునకు పూర్వమున గోఖలే సహాకారుడు రాజకీయ సంస్కరణ విధానము నొకదాని తయారుచేసి ఆగ్రాఖానుగారి నశే మొనరించెను. తగిన సమయ ముజూచి (యంత్రాంతమునకు పూర్వమున) తమ సూచనములను బహిరంగ పరచవలసినదని గోఖలేగారు కోరియుండిరి. తత్కారణమున శేషటి దినము వా గాపత్రమున ప్రచురింతురు.

గోఖలేగారు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమునుగూర్చి యిట్లు సూచించిరి:— (ప్రతిరాష్ట్రీయనందును కార్యనిర్వాహక సభా యుతుడగు సొకగవర్జునుడును. గవర్జునగారి నింగాంతు లో నేర్పాటు చేయవలయును. కార్యనిర్వాహక సభాసభ్యులలో మువ్వురు దేశీయులును, మువ్వురు యూరోపియనులును ఉండవలయును. సభాసభ్యులములకు నివిలు సర్వము ఉద్యోగుల ధర్మముగాని వారినిమిత్రము కొన్ని సభ్యులములు నిలువచేయ బడనేరవు.

కాననసభలయందు 75 మొదలు 100 గు వరకు సభ్యులుండవలయును. సభ్యులలో క్రి క్రి వంతు సభ్యులు నియోజిత సభ్యులై యుండవలెను. బొంబయి రాష్ట్రము నుదాహరణముగ (గోఖలేగారు) వీరి కొనిరి. బొంబయి రాష్ట్రమున వోర్డల కొకరును, మ్యూనిసిపాలిటీల కొకరును చొప్పున ప్రతి మండలమున కిరువురు సభ్యులు. బొంబయి పూర్వమున పదియిది. ఇతిప్రదేశముల నందు సంఘముల కొక్క సభ్యులు. మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేకముగ ప్రతినిధు లుండవలయును. లింగాయతులు మున్నగు తెగల వారు బలముగ నున్న పోట్ల అట్టి తెగలకు ప్రత్యేకముగ సభ్యుల సొసగ వలయును. ప్రత్యేక ప్రత్యేక ముంకుటచే తప్ప దొరతనము వారిచే నియమింపబడు అసభికారసభ్యులు లుండ గూడదు. కార్యనిర్వాహకవర్గ ప్రతినిధుల క్రిందగాని ప్రజావిశేషముగలవారిని గాని గవర్జునగారు కొంద రధికాభ్యులను గూడ కాననసభయందు చేర్చవచ్చును. సభవారి బడ్జెటు తీర్మానములు, పరిపాలనాతీర్మానములు గవర్జునగారు తీర్చి నేసిన తప్ప అమలులోనికి రావలయును. కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యుల యుద్యోగములు కాననసభలో హెచ్చుపోట్లపై నాధారపడి యుండగూడదు. రాష్ట్ర పరిపాలనమునందు రాష్ట్రీయ దొరతనములకు సంపూర్ణాధికార ముండవలయును. ఆర్థిక విషయములయందు స్వేచ్ఛగలిగియుండవలెను. భూములు మున్నగు రాష్ట్రీయాదాయములు రాష్ట్రీయులకును, సామ్రాజ్య యాదాయములు ఇండియా దొరతనమునకును చెందియుండవలె యును. రాష్ట్రములు ప్రతిపాలన ఇండియా దొరతనమునకు నిర్ణయముల ప్రకారము కొంతభాగమును చెల్లించుచుండును. పన్నుల నేయటకును అప్పుచేయటకును రాష్ట్రీయులకు కొంత స్వాతంత్ర్యముండను. దీనిజనకు కమిషను ప్లానములన్నిటి వీనివేయ వలయును. నియోజితసభ్యులు కొందరు నేమింపబడిన సభ్యులు. కొందరు గల సంఘముల నేర్పరచి ఆసంఘములను కలకర్తనకువచ్చుచేసి కమిషను అధికారములను కలిగియుండవలయును. ఈ సంఘములు కలకర్తకు సలహానిచ్చుటయు ప్రస్తుతమునకు వీటివిధి గ్రామపంచాయతులలో సభ్యుల నియోజనము, సభ్యుల - నేర్పరచుట యీ రెండువిధానములుగూడ నుంచవలయును. మ్యూనిసిపాలు, తాలూకా వోర్డలయందు సభ్యులు నియోజింపబడవలయును. రాష్ట్రీయ దొరతనములు కనెమగు పరిపాలనాధికారములు కలిగియుండవలెను.

ఇండియా దొరతనపు కార్యనిర్వాహక వర్గమున రాజ ప్రతినిధిగాక గిరు సభ్యులుండవలయును. సభ్యులలో నభిమతము ఇరువురైన హైందవులు కావలయును. సామ్రాజ్యకాననసభలో అధికారసభ్యుల ప్రస్తుతమున కధికముగనుండవచ్చును రాష్ట్రీయ దొరతనములు పలుసార్లు నిరాకరించిన కాననముల నొనర్చుట సామ్రాజ్యకానన కధికారమున్నది. నొకలను వైద్యములను (మున్నందు నెలకొల్పబడును) గూర్చిన ప్రశ్నముల నితర సమస్యలతో సమానమొనరింపవలసినదని ఇండియా దొరతనమువారి కొత్తిడిగలిగింప కాననసభ కవకాళముండవలయును.

ఇండియా కార్యదర్శియొక్క ఆర్థికాధికారములను చాలవరకు తగ్గించి ఇండియా కార్యదర్శిని అధినివేశన

కార్యదర్శిగో తుల్యమొనర్చ వలయును. ఇండియా కార్యదర్శి సంఘము నెత్తివేయవలయును. వైద్యముల లోను, నొకాద శిక్షముల లోను భారతీయులకు కమిషను ఉద్యోగముల నీయవలయును. జర్మనువారి తూర్పు ఆఫ్రికాను జయించినపుడు, దానిని భారతీయుల కధినివేశనముగ నేర్పాటుచేసి దానిని ఇండియా దొరతనమువారివశే మొనరింపవలయును.

పత్రికాభిప్రాయములు.

గురణ సమయమున గోఖలే సహాకారు డొసగిన సలహా ఆదరణీయమై యున్నది. వీరు చెప్పసంగతులు శ్రద్ధతో పరిశీలించవలయును. శ్రమను సూచితమైన విషయములు చాలవరకు మునుందు హిందూదేశ విషయమున నొనర్చు సంస్కరణమున కాధారపాత్రములై యున్నవి. — టైముస్పత్రిక హిందూదేశమున రాజకీయ సంస్కరణమును గూర్చి దొరతనమువారి నిశ్చయమొనర్చుటకు పూర్వము గోఖలేగారు సూచించిన విధానమును ఇతర విధానములకు విరుద్ధముగ పరిశీలించుట ప్రధానమై యున్నది. — మేం చెప్పరు గార్డీయను.

ఆంధ్ర దేశమున నిర్బంధావాస దినము

స్వరాజ్యభావనోద్దీపనము.

(మాస్ట్రీయ విలేఖరునియొద్దనుండి)

విశాఖపట్టణము, ఆగష్టు 16:— ఆసిబీజంటు ప్రభుత్వము నిర్బంధించి, ప్రభుత్వమువారు స్వరాజ్యభావము నుద్దీపింప నేసి, నేటికి 61 దినములు గడిచినవి. తత్సందర్భమునందు మాపురమునందలి స్వరాజ్యసంఘ సభ్యులు ఆనరలులు భూపతి గాజు నేకటపతిరాజుగారి యాజమాన్యముక్రిందను నేటియుదయము 8 గంటలకు సభచేసి 15 తీర్మానములను తేసిరి. క్రింది తంత్రవాద్య సభ్యులు బీజంటుకు పంపించిరి:—

ఆసిబీజంటునకు.

గులిసాను.

ఉదకమండలము.

తమకు అనారోగ్యముగ నున్నందునకు సభ్యులు చింతిలు చున్నారు. వాల్తేరు ఆరోగ్యప్రదమైన ప్రదేశము. తామిచటకు దయచేయవలయునని విశాఖపట్టణము కోరుచున్నది. ధీరవ్రతులును, త్యాగశీలురునగు మీ ముగ్గురును త్వరలో నిర్బంధావాస విముక్తు లగునట్లు భగవంతు డనుగ్రహించుగావుత.

వేంకటపతిరాజు.

సభాధిపతి.

బీజంటు అనారోగ్యముగ నున్నందునకు సభ్యులు తమ విచారమును తెలిపి మొదటి తీర్మానమునందు ఆయమును వాల్తేరునకు రమ్మి ఆహ్వానము చేసిరి. బీజంటు ప్రభుత్వము నిర్బంధము న్యాయసమృత్తిము కాదనియు, వారిని ఆచారకాలమునందే విడుదల చేయవలసిన దనియు సభ్యు లుద్ఘోషించిరి. మారేపల్లి రామచంద్రాశ్రీ గారు జిల్లాయందుసంచారముచేసి స్వరాజ్యసమితులను నెలకొల్పుటకు సంఘమువారు కోరిరి. నిమ్మశంక దేశభక్తుడగు అబ్దుల్ గూలు మహాశయుని మరణమునకు సభవారు చింతిలి వారికుటుంబమును పరామర్శించిరి. న్యూఇండియా పత్రికావర్గమునందలి కరాండికారుగారిని చెప్పి పురిమండి బహిష్కరించినందునకు సభ్యులు తమ యసమృత్తిని తెలియజేసి ప్రభుత్వమువారి నిరోధతంత్రమునకు వెనుదీయక స్వరాజ్యోద్యమవాగ్ధిక్తి కృషిచేయుటకు వచ్చిన ధీరసంపన్నులగు, దేశభయంకరు, శివరావు, శివకామమృగాద్గ నభినందించి, జిల్లాయందు స్వరాజ్యసమితులను యేర్పాటు చేయవలయు నని ప్రజాపరతంత్రులను కోరుటకును, సభ్యులు క్రొత్తవారిని స్వరాజ్యసమితులందు చేర్పించవలసిన దనియు తీర్మానించిరి. మహమ్మదాలీ, సఫ్తకటాలీలను నిర్బంధించి నందునకు, సమితివారు తమ యసమృత్తిమును ప్రకటించిరి. సమితిపనిని నిర్వర్తించుటకై జక్కనపల్లి సత్యనారాయణ పంతులుగారితో కలిసి, పనిచేయుటకు మారేపల్లి రామచంద్రాశ్రీ నందగిరి రామదాసుగార్లను సంయుక్త కార్యదర్శులుగ నియమించిరి.

లెన్నురంగమున భయంకరముగు పోరాటము.

లండను, ఆగష్టు 15:— నేటి సాయంకాలపు ప్రకటనమున హేగు గారిటుల జెప్పవచ్చును. — నేటి యుద్ధము మిత్రమండలివారు ఈ ప్రమున కుత్తరమునను, తూర్పునను గల విశాలరంగమును మరల నెదిరించిరి. భయంకరముగు యుద్ధము జరిగెను. శత్రులు విశేషావరోధము గలిగించుచున్నను మే మనేక ప్రదేశములలో చాల అభివృద్ధి గాంచుచున్నాము. లెన్ను యుద్ధరంగమున క్రొత్తగా పట్టుకొనబడిన స్థలములపై శత్రులూనర్చిన ప్రతియుద్ధముల మూడింటిని నిన్నటిరాత్రి తరిమివైచితిమి. పైటుసెంటు ఆగస్టీ సమీపమున మాఫిరంగులు భయంకరముగ పేల్చబడియెను.

వేంగు మారెక్కు వట్టువడుట.

లండను, ఆగష్టు 16:— నేటి ఉదయము జనరలు హేగు గారు వేంగుమారెక్కును 1200 ల ఖైదీలు, 5 తుపాకులు సహితము బట్టుకొనిరిని లాయడుబాక్సి గారు తెలుపుచున్నారు.

ప్రధానకార్య యముల వద్దనున్న రైటరుగారివిలేఖకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు. — సాయంకాలము 4-45 గంటలకు బ్రిటిషువారును, ఫ్రెంచివారును ప్లాండర్సులో తమయన స్కందనముల మరల ప్రారంభించిరి. దక్షిణాయన కీర్తనీయ మగు పోలిగోనిడి జోనీనీటికి కెరుగుగనుండు ప్రదేశము నుండి ఉత్తరమున పరాసువారి స్థలముల కడమ ప్రక్కవరకును వారు శత్రుల నెదిరించిరి. రాత్రంతయు భయంకరముగు ఫిరంగిఘోషము వినవచ్చెను. ఇరుకట్టల వారొకరివై నొకరు గవియ సిద్ధముగు సమయ మునన్నుచు గొలిది నది మరింత భయంకరముగ హెచ్చుచు గను. అప్పుడ పృథు గొలిదిగ జల్లలులగొట్టుట తప్ప వాయుభారము బాగు న్నదనియే చెప్పవచ్చును. వాయుభారమునందు జర్మనుల యోగమును గూర్చి మానైనికులందఱిలో విశేషముగ నవ్వసాగిరి. శత్రుల వాతావరణ కాస్త్రజ్ఞులు పట్టువడిరి. యుద్ధ విషయముల నింత వేగము తెలిసికొనుట కష్టము. రుషెక్కు (గ్రూపులో ననేక క్రొత్త పటాలముల తెచ్చిపెట్టుట వలన పోరు హేరముగ జరుగునని విదిత మగుచున్నది.

నిన్నటి రాత్రి 10 గంటలు మొదలు ప్రాతఃకాలము వరకును మనఫిరంగులు జర్మనుప్రతియుద్ధములను పదింటికెక్కువ గాకుండ తరిమివైచి ఇంకను ఆక్రమించుకొనిన స్థలమునంతయు దృఢముగ గాపాడుకొనుచున్నది. శత్రుల క్రొత్త వైద్యములు బయలు ప్రదేశమునుండి పోవలసినచుట్టచే వారి ననేకులు మృతిజెందిరి. అందు మిక్కిలి భయంకరమున నవ్వ మొందినది. నాల్గవప్రవ్యవ గార్ధపటాలము వారు ప్రత్యేకముగ ప్రతియుద్ధవైద్యములలో నుంచివేయబడిన ట్లున్నది.

చరిత్రమందంతట గొప్పయుద్ధము.

లండను, ఆగష్టు 16:— నేటిసాయంకాలము పరాసు వారిటుల ప్రకటించిరి. విశేష పరిమాణమున బాగుగ ఫిరంగి యుద్ధ సన్నాహము లొనరించుకొనిన పిమ్మట బెల్జియములో వేరువజామున బ్రిటిషుదళములు మా దక్షిణభాగమున నుండ ఘోరమగు పోరు నొనరించితిమి. ఆనేక పదాతిదళములతో స్త్రీలు స్త్రీయిటి డిక్సుమాడిగోడున కిరుప్రక్కలనుండు స్థలముల నెదిరించి మే ముద్దేశించిన స్థలములన్నిటిని ఆక్రమించుకొంటిమి. మే మా దక్షిణపురోద్ధున బ్రిటిషువారి సహాయముతో నభివృద్ధి నొందుచు స్త్రీసమీకు నదినిదాటితిమి. ఎయిలీసునకు దక్షిణమున ఒక కిలోమీటరు వెడల్పున నున్న దృఢమగు శత్రుల కందకపంక్తిని మే ము మహాభయంకరముగ నెదిరించి పట్టుకొంటిమి. శత్రుల ప్రతియుద్ధములు నాలుగు సులభముగ తీర్చివేయబడెను. ఇంత వరకు 120 మంది శత్రులు పట్టుకొనబడిరి. మేము ఎయిలీసు వారి బైజు ప్రదేశమున యుద్ధ మొనరించు చున్నప్పుడు మా విమానములు, వ్రాయు భారము బాగుగ లేకుండినను క్రింది కిబోయి పదాతిదళములతో గలసి శత్రులవెనుక దళములమీదను, మూల వైద్యములమీదను విశేషముగ బొంబుల వర్షమును గురిపించినవి.

ఇటీవల బ్రిటిషు వారొందిన విజయము సృష్టముగ సొక మహావస్కందన భాగముగ నున్నది. ఈ యవస్కందనము చరిత్రమునందెల్లను గొప్పదియని చెప్పవచ్చును. లండను నగరము నందును, ప్యారిసు నగరమునందును, వ్యాఖ్య లాపి వేయబడినవి. బెల్జియమునుండియు, ఫ్రాన్సునుండియు జర్మనుల తరిమివేయు నిమిత్తము మిత్రమండలివారపరిమిత ప్రయత్నముల నొనరింపవలసినదని గ్రహింపబడినది. ఇందుపై గలుగు అభివృద్ధుల నెవ్వరిగ నమృతముతో జూడవలయునని ఆలోచింప బడుచున్నది. అనస్కందనముయొక్క పరిపూర్ణ సామర్థ్య మిప్పుటి కింక ను పక్కనీటి తొందరేదనసంగతి జర్మనులపై నికాధికార వర్గమున కంతటి కిని వెలియును. పశ్చిమరంగమున గలుగుచున్న బాధ. జర్మను ప్రతికలన్నిటికిని బాగుగ తెలియును. కొన్ని సాధకములకు సిద్ధము కావలయునని వారు ప్రజలకు బహుశా బోధించి యుందురని ఇటీవలి విమర్శనమున విదితమగుచున్నది.

“రోయలినిశ్చివాలక్స్ జెంటుంగు”యొక్క విలేఖకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:— మిక్కిలి కఠినములగు కష్టములును భయంకరముగు నిమిషములును ఇప్పుడు రానున్నవి. బ్రిటిషువారును ఫ్రెంచివారును మాడురంగమునుండి సలుప నుద్దేశించుచున్నారు. ప్రజలు కఠినములగు ఇబ్బందులకు సంసిద్ధులు గావలయును. ఫిల్లుమార్గ లు వాను హిందెబర్గు గారిమీదనే ఆందలును తమయాశల బెట్టుకొనియున్నారు.

నిర్బంధవాసదినము వర్తంతి.

గోకేలుహోలునందు జరిగిన నిర్బంధవాసదిన సమావేశము.

నిన్న సాయంత్రము ఎన్. కన్వెన్షన్ రంగయ్యగారి ఆధ్యక్షత క్రింద నీ సభ జరిగినది. సభాకాలమునకు ముందే నిర్బంధ సంఖ్య (1000 మంది) నిండిపోవుటచే తలుపులు మూయబడినవి. చాలమంది వెలుపలనే యుండవలసినవారైరి. పోలీసు కమీషనరు ఆర్మీ జిగారు కడగలకును సభయం నుండిరి.

అధ్యక్షుడు.

బిసెంటుగారు మున్నగువారికి నిర్బంధవాస శిక్షలు విధింపబడి రెండుమాసము లైనది. దేశమునందంతటను మితి మీరిన సభలు జరుపబడినవి. ప్రజల యాగ్రహభావము సుస్పృహయై నది. ఇది రెండవమాసపు సభ. వెంటనే వారిని విడుదల చేయగోరుటకు మరల పునరుచట సమావేశమైనాము 16-7-17 వ తేదీ కిటికల ననేక ముఖ్యవిషయములు జరిగినవి. బొంబాయిలో సభల భారతదేశీయ పూర్వము సంగమయోగ సంఘసభ జరిగినది. వారు బంధము క్రింద కొరిరి. దొరతనము వారెమియును చేసినబాద లేదు. కరండికకు గారిని రాష్ట్రము నుండి పంపివేసిరి. మరల నేడే న్యాయించి యాధరావతును వశపరుచుకొంటిమని టిలాంగుగారి కుత్తరువు పంపిరి. వీరివలన కఠినచర్య విరమింపబడదను నంశము విడిచిమైనది. కఠినచర్య దేశమందంతటనుగూడ వ్యాప్తమైనది. ఇది చాల శోచనీయము. మరయు బిసెంటుగారు కనారోగ్యస్థితి కలిగినదను సంతాపవార్తగూడ వినవచ్చుచున్నది. కాన మనము చెప్పట కవకాశ మున్నంతవరకు ఈయద్రువు టుత్తరువులను గూర్చి యాక్షేపించుచు నే యుండవలెను. మన ఆక్షేపణము మన దేశములోని అధికారులను అంగదేశమునందలి అధికారులనుగూడ వినవచ్చునట్లు మన మొనరింపవలెను. ఇటీవల లక్నోలో ప్రత్యేక రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సమావేశము జరిగినది. వారును దీనినిగూర్చి ఆక్షేపించిరి అని అధ్యక్షులు నడిపిరి.

చల్లా శేషగిరిరావు గారు.

“అనిబిసెంటుగారి అరండేలు వాడి యా గార్ల నిర్బంధవాసమును తొలగించుటకు మన ఆక్షేపక సభలు ప్రయోజకములు కాకుండుటచే మనము సాత్విక నిరోధము నవలంబించుట సమచిత్తమని ఈ సభవారు తలంచుచున్నారను తీర్మానమును చల్లా శేషగిరిరావుగారు పాదించిరి. భరతమాత సేవకొరకు దేశభాంధవులు మువ్వరును పడుచున్న శ్రమలకు వారి సభినందించుటకు నేడు మన మిచట మరల సమావేశమైతిమి. ఇది పరితృప్తయము. దైవనిర్ణీతము. అట్టి దైవశక్తిని గుర్తింపజాలనివాడు కాలము నందలి పరిత్రుతను గ్రహింపజాలడు. అట్టితరుణమున కాలానుగుణ్యముగ నుదారభావముతో మెలంగి ఆపదల నిర్ణయింపగలవారు భగ్యతములు. శుభ ఫల నిశ్చయమే జాతికి జీవనము. ఇట్టి విషమస్థితులు నిరంతరమును కలుగునవిగావుచాల నరుదుగ కలుగును. అట్టితరుణమున ఏకారణమునైన మనము వినియోగపరను కొననివో నది నశించును, అట్టి ఉత్తమ తరుణము నేడు మన రాజకీయమున కలిగినది. స్వాతంత్ర్యధ్యానములు ప్రపంచమందంతటను నిండియున్నవి. చిన్నదేశముల స్వాతంత్ర్యమును కాశ్యపి మొనరించుటకే ఈయహాసంగ్రామముగూడ ప్రారంభింపబడినది. బెల్జియందేశ స్వాతంత్ర్యరక్షణార్థమే జర్మనులు నిష్కారణముగ నాదేశమును వశపరచుకొన చూచుటచే కలిగినయాగ్రహముననే బ్రిటిషుదేశము వారి సమరమునకు గడంగి వచ్చును ముందు వెనుకల నారయలేను. స్వాతంత్ర్యప్రియులగు బ్రిటిషువారే విషయము నాలోచించకయే శరణాగత ప్రాణతిత్పరచుతు లై తటాలున సంగ్రామరంగమున కురికిరి, పరిసర రాజ్య స్వాతంత్ర్య రక్షణమునకు గడంగిన బ్రిటిషువారికి సామ్రాజ్యాంతర్యతకు దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సొంతగుట ముఖ్యకర్తవ్యమేల కాకుండును. బ్రిటిషువారి స్వాతంత్ర్య నిర్ణయ నిశ్చయమైనది. రష్యానిరంకుశత్వము ప్రజా పరిపాలనముక్రింద మారిపోయినది. ఎల్లరకును నియోజన స్వాతంత్ర్య మియ్యరలెనని రష్యాసారము చున్నది. బిర్మండునకు స్వరాజ్యము లభింపనున్నది. జర్మనీలో గూడ ప్రజాస్వామికపాలన సద్భవవిధానము నేర్పరచు

నూచనలు కనబడుచున్నవి. ఇట్టి అపూర్వ స్వాతంత్ర్య భావము ప్రపంచమందంతటను వ్యాపించుచుండుటచే భావి విషయగ్రహణసరుద్ధులగు బిసెంటుగారు భారతదేశభావిభూదయమునకై పనిసేయగడంగిరి. ఆయను రాజకీయవిషయములకు నూతనవికాసమును కలుగజేసినది. ఆమె యువదేశించిన హోమురాలుమంత్రము దేశమందంతటను వ్యాపించి అతివాద మితవాద భావము నంతరింపజేసినది. హిందూమహమ్మదీయ భేదము నడంచినది. భారతజాతీయతను కలిగించినది. రాజకీయ చర్య మూడుదినముల ముచ్చటయగుట మాని నిత్యకృత్యములలో చేరినది. మనకు తెలిసినంతవరకు భరతఖండ ప్రజల శాంతికి బిసెంటుగారి యునికి భంగకరముట కింతకంటె వేరు కారణమగువడదు. ఇది యపరాధమగు నేని ఈయపరాధము నాయుచేసిన దనుటనిజము. ఆమెకత్తము నవలంబించిగ్రహించిబోధించి భావికాలస్వాతంత్ర్యప్రభావ మును దేశములకు నంపిన గోచరము కావించ గలిగినది. అందుల కామె యిప్పుడు కష్టముల పాలైనది. దానివలన నత్యధికమగు సానుభూతి దేశమున చెలగినది. యువకులకు స్వేచ్ఛాముద్రకము కలుగుట సహజము. 1908లో నవోద్యమము ప్రారంభించిన వారు వారె. కాని డాక్టరు సర్. ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యర మా. వి. కే. రామనూజాచారి గార్లవంటి వయోవృద్ధులు గూడ యువజనుల కంటె నత్యధికమగు నుత్సాహముతో దేశభక్తితో ఎట్టి కష్టములైన ననుభవించుటకు వెనుక యుద్యమముల కట్టి భంగమును కలుగుటందే నేడు నడిపించుచుండుట చూచి యక్కజము నొందకుండుట కేరికిని తరముగాదు. ఇట్టి యపూర్వచర్యలు దేశమందంతటను జరుగుచున్న పని చూడజాలినవారందరికిని తెలియకపోదు. కాన నాయను ప్రారంభించి విడువవలసినచ్చిన యుద్యమమును మన మిప్పుడు కొనసాగింపకుంటిమేని ఆమెపట్ల దేశమాతపట్ల నుగూడ మనము ద్రోహము నలిపినవార మగుదుము. కానన బద్ధమగు నీయుద్యమము నిరంతరాయముగ కొనసాగింపబడుట నిశ్చయము. సాత్విక నిరోధ విధానమునకు చెన్నపురి బొంబాయి రాష్ట్రీయ సంఘముల వారామోదించిరి. యుద్ధకాలమున సభి కారులకు ఇబ్బందిని కలిగించుటకు భారతీయ నాయకు లెన్నటికిని సమ్మతంపరు వారు వాక్స్వాతంత్ర్యమును పత్రికాస్వాతంత్ర్యమును వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును కొరదదు. కాననవిరుద్ధము గానిభంగి తమ వాంఛితముల నెరిగింప నవకాశమును వారుకొరదదు. బిర్మండులో నవలంబింపబడిన సాను రస్యవిధానమును ఇండియాలో గూడ నవలంబింపవలెనని వారు కొరదదుఅట్టిఅవకాశమువారి కొంగనివోవారికి మిగిలినకాన నబద్ధమగు నాధారము సాత్వికనిరోధ మొక్కటియే. వారు దాని ననుసరింపవలసి వచ్చునని అందులకు ప్రజ లెంతమాత్రము నుత్తరవాదులు కాజాలరు. సాత్విక నిరోధము ఆత్మశక్తి సమన్వితము. కష్టసహిష్ణుతకు భారతీయులు పేరుగాంచిన వారు. భర్తృక్షణముకొరకు మహిమలు తాము కష్టముల ననుభవించిరి. ఇందులకు మహాభక్తుడగు ప్రహ్లాదుడే ప్రబల నిదర్శనము. వస్తివహిశ్యంధుల చరిత్రములు మరువబడునవి కావు. అట్టివీరు లిప్పుడు భరతఖండమున నంతరించిరా? లేదు. మహాత్మాగంధిగారి చరిత్రమును చదివినపుడు పులకాంకితనడుగు గాని భారతీయు డెవరుండగలడు. ఆమహానీయుని చరిత్రము కృత్యముగమును స్మరణకు తెచ్చుచుండును. ఇట్టితరుణమున గంధి మహాత్మునివంటి వారెందరో తలచూపగలరు. భారతీయుల జీవనమున పరిత్రుతంత మొనరింప గలుగుదురు. కాని మాంపేగు గారు భారతీయుల నంతటికి పాలుపరచురా! పరమోదారభావములను మొన్న మొన్న వెల్లడించిన ఈ మేధావి నేడు భారతీయ పరిపాలనాభావమును వహించెను గద. ఇంతలో తన వాదానముల నేమరునా? తన యుదారవాక్యములనుపసంహరించునా హిందూదేశప్రభుత్వము భారతీయులకే అత్యధికముగ నుత్తరవాది కావలెను. అధికారగౌరవ మను పదమే సకల సర్థములకు కారణమని ఈతడు నుడివిన వాక్యములు ప్రపంచమంతటను చెలగియుండెను. త్వలో నీ కఠినవిధానమును మాంపేగుగారింతరింపజేతురను శుభమాచనలు కనంబడుచున్నవి. అట్లయినవో నికముందు జరుగబోవుసభ నిర్బంధ వాసమునుండి వచ్చిన మన నాయకులకు స్వాగతి మొసంగుటకు జరుపబడు సభయే కాగలదు. కానచర్యలు నిష్ఫలమైనపుడు సాయరస్యమే కార్య సాధక మగునకుటకు చరిత్రయే నిదర్శనము కష్టము మింకొక ప్రభువుల కఠినచర్యల వలన గలిగిన సంక్షోభము హార్టింజి ప్రభుని సమరసభావమున నంతరించి శాంతియు నెలకొనినది. బంగా

ళావిభజనమును రద్దుపరుచుటవలన వంగరాష్ట్రమున సభూర్వ శాంతి నెలకొనినది. కాననే నేడేయాంధ్రోళనమున వంగీయ సోదరు లంతగా పాల్గొనుట లేదను రహస్యమును నేనిపుడు వెల్లడించుచున్నాను. ప్రస్తుతమున అధికారుల ట్టి రాజ నీతిజ్ఞులను వెల్లడింపనివో సాత్విక నిరోధమే గత్యంతరము కాగలదు. చాంపరానులో గూడ గంధిగారు మరె యొకసారి దీనివలననే విజయము కాగలిగిరి. విద్యావిహేతుడు నరన తూలివాడు చక్కగ నిర్వర్తింప గలిగిన దానిని విద్యాయుతులగు ద్రవిడ నాయకు లేల నిర్వర్తింప జాలకపోదురు. సాత్విక నిరోధకులకు భావికాలమున నెట్టి సౌకర్యములు కలిగింపబడవని మదరాసు మెయిలుపుత్రిక బెదరించుచున్నది. మెయిలుపుత్రిక ప్రవచనము ఫలించి భారతీయుల కట్టి సౌకర్యములు కలిగింపబడినపుడు వానిలో తమకు పాలు కలుగమికి సాత్విక నిరోధకు లెన్నగునుచింతలబోరు. తమదేశముకొరకు కష్టముల పాలుగానున్న భారతీయులు తమసోదరులు సౌఖ్యముతోనుండ చూడగలకుటకు స్వసౌఖ్యములను గోలుపోవ సంకల్పింపరు. మేమానించు రాజకీయస్వాతంత్ర్యములను కలిగించినను కలిగింపకున్నను సహజస్వాతంత్ర్యములను వాక్స్వాతంత్ర్యమును పత్రికాస్వాతంత్ర్యమును వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును ఇప్పుడు మాకొసంగకున్న ముంగు మాకొసంగబడెను రాజకీయ స్వాతంత్ర్యములు మాకు సంకల్పప్రదములు కాజాలవు. కాన దొరతనము వారసహజస్వాతంత్ర్యముల తీక్షణమయెసంగునట్లు సర్వేశ్వరుడు ప్రోత్సహించునగాక యని శేషగిరిరావుగారు నుడిపి నైతీర్మానము నుపపాదించిరి. (సశేషము)

కనరా లాజ్జి.

బిసెంటుగారి వాడియా అరండేలు గార్లకు తమ భక్త్యను రాగముల తెలుపుచు చెన్నపురి కనరా లాజ్జివారి పక్షమున కాశ్యనిర్వాహకులు సంజీవ కామతు గారు ఉదకమండలము నందలి గులిస్తాను మందిరమునకు తింతివార్త పంపిరి.

నుంగంబాకము.

నుంగంబాకము నందు భక్తరాజు దేశమున నిర్బంధ విమోచనమునకు అర్చనయును ప్రార్థనలును జరుపబడెను. ఉదయము 7-30 గంటలకు మంటపమునందు ఎం. బి. కోలాట్రురు బి.వి.బి.ఎల్. గారి ఆధ్యక్షతక్రింద సభజరిగినది. అనిబిసెంటుగారి పట్ల భక్త్యను రాగములను సాత్వికనిరోధపీక్షను వెల్లడించు తీర్మానములు చేయబడెను.

పైదాపేట.

పైదాపేట హోమురాలులీగువారి ఏర్పాటుప్రకారము హైకోర్టు వకీలు టి. ఎం. కృష్ణస్వామి గొయగారి ఆధ్యక్షతక్రింద కరణేశ్వరస్వామి ఆలయాంగణమున సభజరుపబడెను. మొదట ముగ్గురు నిర్బంధితుల ఛాయాపటముల నూరేగింపుతో నెంకేశ్వరస్వామి ఆలయము నుండి కరణేశ్వరస్వామి ఆలయమునకు గొనివచ్చిరి. దేవాలయము లన్నిటియందును అర్చనలు జరుపబడెను. తింజావూరు ఎన్. కే. రామస్వామియ్యగు రూరేగింపును నడపించిరి. అధ్యక్షులును స్వదేశ మిత్రను పత్రికాసంపాదకులను హైకోర్టువకీలు కే. బాలసుబ్రహ్మణ్యయ్యగు గారును ఎన్. కే. రామస్వామియ్యగు గారును ఉపవ్యసించిరి. నిర్బంధవాసములను రద్దుపరచవలెనను తీర్మానమందరచేతను అంగీకరింపబడెను.

దివాన్ బహుద్దూర్ పి. వరంకుశము నాయుడుగారు:— వీరు ఇదివఱకు చెన్నపురినుండి యాత్రాథలములకుబోయి నిన్నటినినము (16-8-17) ఉదయమున బొంబాయి మెయిలులో వచ్చిరి.

మదరాసు కార్పొరేషను

కోటి సు

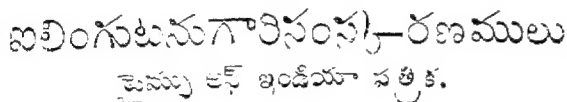
852

28-8-17వ తేదీ మంగళవారము సాయంత్రం 5-15 గంటలకు రికవర్రేషనము నందు మదరాసు కార్పొరేషను యొక్క స్పెషల్ మీటింగు యొక్కటి జరుగును. అప్పుడు ప్రెసిడెంటుగారి యొక్కయు, హెల్పుఆఫీసరుగారి యొక్కయు 1916-17 వ సం॥ రపు పురపాలన కార్యనివేదికలను గూర్చి చర్చింపబడును.

మదరాసు కార్పొరేషను } టి. విజయరాఘవాచార్య
జనరలు డిపార్టుమెంటు } ఆఫీసు ప్రెసిడెంటు.
17-8-1917.

కెక్కుడుజవాబుదారిగ నుండుట కంగీకరించిరిగాని,
తమ యధికారమును హిందూదేశ ప్రభుత్వమునకు
యఁబుచ్చుతమైనను యొసఁగుట కంగీకరింపలేదు.

ముఖ్యసారాంశమును విలీంగుటను ప్రభువు
గారు నెమర్కొనక విడిచిపెట్టిరి. హిందూదేశ ప్ర
భుత్వమునకును, పాన్లమెంటుమహాసభకును ఉండ
వలసిన సంబంధమును వ్యక్తపరుపలేదు. కార్య
దర్శిగారి సభ యనగత్వముని భారతీయులు జాటు
చుండి, ఆ విషయమై తమ యభిప్రాయమును
వ్యక్తజేయు లేదు. తైము కత్తిక, రాష్ట్రస్వాతంత్ర్య
ప్రతిష్ఠాపనమే ముఖ్యమగుసామగ్రిగానుని గ్రాయ
చున్నది. ఒక్క ప్రభుత్వమున యధికారముతయు
కేంద్రీకృతమైయుండు కాలము చిరకాలము క్రింద
నే గడచిపోయినది. ఈ అధికారము వివిధరాష్ట్ర

ప్రభుత్వములకును వ్యాపింపవలయును. రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు భరింపదగిన స్వల్ప బాధ్యతల నన్నియు, హిందూ దేశ ప్రభుత్వమే భరింపుచుండుట చేత, విశాల ప్రభుత్వ సమస్యలను పరిష్కరించుటకు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకు తగిన యవకాశము లుండుట లేదని, మెసపోలేమియూ కమిషనువారి నివేదికమున సుస్పష్టమునది. మెసపోలేమియూ కమిషనులో వ్రాసినట్లు, యుద్వ్యోగముపై నిందమోపి లాభములేదు. విధానమునే స్పష్కరింపవలెను. ఈ విషయమై, ఆంగ్ల దేశ పత్రికాభిప్రాయమంతయు ఏకీభావముతో గూడుకొనియున్నది. అందుచే హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకు స్వల్ప బాధ్యత లన్నియు దీసివైచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల కొనగట యవసరమని, మెసపోలేమియూ నివేదికమునలన నిరూపింపబడుచున్నది. రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యమునకు, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమే మూల బీజము. ధనవ్యయమునకును, ఆర్జనమునకును రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు స్వతంత్రాధికారములు లేనిబోయిన యెడల, రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యపదము యుద్వ్యోగ హితమగును. ఈవిషయమై విలింగుటను ప్రభుత్వ గారు దృఢాభిప్రాయము చెలుపలేదని టైముస్ పత్రిక వ్రాయుచున్నది. కన్నుల విధించుటకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల కెక్కుడు యధికార ముండువలయు ననియు, నిలువ ధనమును వెచ్చించుటకు ఏదీ స్వాతంత్ర్య ముండవలయు ననియు విలింగుటను గారు నుడి వి యుండిరి. కాని యిది చాలదని కైముస్ పత్రికాభిప్రాయము. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆదాయవ్యయ ప్రకటనములును సామ్రాజ్య ప్రభుత్వ ఆదాయవ్యయ ప్రకటనముల నుండి పూర్తిగ విడిదీయవలయును. సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము తనకు గావలయు వచ్చుబడులను రాబ్బుకొనుటతోను రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు ధనోపాసముచే యిబ్బందలకు లోనుగాకుండ జూచుటతోను, దృఢిజైది యుండవలయును. ఇదియే రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్య సూత్రము. రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు తమ స్వాతంత్ర్యమును దుర్వినియోగము జేయుపట్ల దప్ప, సామ్రాజ్య ప్రభుత్వము, వారల స్వాతంత్ర్యముపై వెక్కుడు నిర్బంధముల నుంచగూడదు. శాసననిర్మాణసభల కధికార మొసగునపుడు, బాధ్యతల గూడ నొసగువలయును. తమ యధికారములను ప్రభుత్వము వారు శాసననిర్మాణసభల కొనగటకు బాధ్యత ప్రభుత్వములే స్వతంత్రాధికారము సుచాదింపవలయునని టైముస్ పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఏలనన హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకు కార్యదర్శిగారి నుండి నిర్బంధములు తొలగవలయును. అటులే రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు హిందూ దేశ ప్రభుత్వపు బోధ్యమతస్థుల యావశ్యకము. తమకు లేనియధికారమున యొరులకు ప్రసాదించుట యసంభవము గదా మార్చే పథపుగారు హిందూ దేశ ప్రభుత్వము ప్రజల

అందుచేతనే కార్యదర్శిగారి సభ యనగత్వమున ప్రజాప్రతినిధులచే నివేదించబడినది. కార్యదర్శి సభ యేతీకు నసంస్కరింపబడవలయునో, అందును గూర్చి విలింగ్టనుగారు తమ యభిప్రాయము వెలుపుటకు సంశయించిరి. “ఇందుపై నిశ్చితాభిప్రాయమునకు గాకుండవీలులేదు. ఏలనన ప్రభుత్వ సాధమున కీ సమస్య మూలస్థాన” మని ప్రైముప్పత్రిక ప్రాయముచున్నది. కాని ప్రైముప్పత్రికాభిప్రాయమును సంపూర్ణముగ నంగీకరించుటకు వీలులేదు. శాసన నిర్మాణసభ్యుల వలుకుబడి యధికమయిన గాని, ప్రభుత్వాధికారముల హెచ్చించి లాభములేదు. ప్రజలిచ్చువన్నులను ప్రజోపయోగమై వెచ్చించు నటులజేయుటకు, శాసననిర్మాణసభ్యులకు వలుకుబడి యుండవలెను. అందుచే, సహాయకార్యదర్శిగ నున్నపుడు మాంటాగుగారు నుడివిన వాక్యములు ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించుచున్నవి. “ప్రజాప్రతినిధిసభలకు యధికారము అధికమైనకొలదిని, హిందూదేశ ప్రభుత్వముతో కార్యదర్శిగారు తమ జోక్యమును తగ్గించుకొనుట యావశ్యక” మని మాంటాగుగారు నుడివియుండిరి. ఇదియే దేశీయ మహాజన సభాసంస్కరణవిధానములోగూడ గాన నగును. అందుచే పరిపాలన, ప్రజాహిత పరిపాలన ముగ మారినకొలదిని, ప్రజాప్రభుత్వాధికారములు గూడ వృద్ధిజెంచుచుండవలయును. ఈ విషయమై విలింగ్టనుగారి సంస్కరణములలో స్పష్టీకరింపబడలేదు. రాష్ట్రప్రభుత్వములు కార్యదర్శి సభలో సరాసరిగ యుత్తర ప్రత్యుత్తరముల జరిపికొనుట కవకాశము లొసగుటకు విలింగ్టనుగా రిష్టత జూపిరి. కాని యీ యవకాశముచే, హిందూదేశ ప్రభుత్వాధికారము నానుమాత్రావశిష్టముగ జేయబడుననియు, యిట్టి ప్రభుత్వము హిందూదేశ పరిపాలనమునకు జవాబుదారి వహించుట కష్టమనియు, ప్రైముప్పత్రిక ప్రాయముచున్నది. ఈ విధానము ఆస్ట్రేలియాలో నున్నదనుట సందేహ స్పదనుని ప్రైముప్పత్రికాభిప్రాయము. ప్రజాపరిపాలనాభివృద్ధివిషయమై ప్రైముప్పత్రిక తృప్తికరముగ సహూషిపక బోయినను, ఆంగ్లో హైదరాబాద్ పత్రికలలో కెల్లభారతీయసమస్యలను కొంతవిశాలదృష్టితో నీకృత్రిక పరికించు చున్నదనుట తేలు ప్రాముఖ్యము.

సంగ్రామము: పెండ్లాడు ప్రభువుగారి ఉపన్యాసము

హిందూదేశీయులనూశి యుద్ధసహాయమున
కనకరమగు నైదుల సంపాదించుటకై ప్రభుత్వ
మువారిక సంఘముచు స్థాపించి యుండిరని చెప్పి
యున్నారు. ఆ సంఘపు ప్రభువు సమావేశము ఈ
నెల 13 న తేటన యురకమండలమున గూడినది.
ఆ సమయమున పెట్టెడు ప్రభువుగా రిచ్చిన యు
పన్యాసము హిందూదేశ మెట్టి సాయ మిచ్చుదాన
ర్భవలయునో విదిత పరచినది. సంగ్రామ సారాం
శము ఎల్లరకును స్పష్టమే. న్యాయమే ప్రధానముగ
కైకొని, ధన ప్రాణనష్టముల సరకు జేయక ఆంగ్ల
సామ్రాజ్యము హిందూయుద్ధము సలుపుచున్నది.
సంగ్రామఫలితము విషయము సందేహవశదాటి
పోయినది. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు విజయ
సూచులు పొడనూపినవి. కాని, విజయ మాసన్న
ముగు కాలమునందే, వెనుదీయక ప్రయత్నముల
ద్విగుణీకృతము జేయుట యవసరము. అమెరికా
దేశము మిలిమండలిలో జేరినందు వలన, స్వదేశ
మునకు గాని యుద్ధపరికరములకు గాని లోటుండ
దనుట తేటతెల్లము. “సాధనసంపత్తి విషయములో”

మనము వెనుకబడము. కానలసిన వాటిని సమకూర్చుటకు తగిన మనుష్యులను సంపాదింపవలయును. జనసంఖ్యయందును, సంగ్రామమునోర్పుటయందును, శత్రువులకన్న మన కెక్కుడు యాధిక్యత గలదని తేటపరుపవలయును. అట్టి జనసంఖ్యను సమకూర్చుటయందు హిందూదేశమునకు శక్తి గలదని వ్యక్తపరుచుటకు మన మాలోచింపవలయును. ఇందునుగూర్చి మీ సలహాను తోడ్పాటును నొసగ గోరుచున్నా" నని పెంట్లెండు ప్రభువుగారు నుడివియుండిరి. హిందూదేశము ధనవంతమగు దేశముగాదు. అందుచే సంగ్రామమునకు జేయగలిగిన సాయము నిదివరకే తేసినది. కాని మనుష్యసహాయము నిచ్చుటగో మాత్రము, సంగ్రామమంతకాలము జరిగినను హిందూదేశము వెనుదీయదు. హిందూదేశపు కోటను కోల్లు సంగ్రామమున యమూల్యసహాయ మొనర్చువలదని చర్చిలుగారు వెనుక నొకమారు నుడివియుండిరి. ఈసత్యమును దేశీయప్రతిక లనేకమారులు వెల్లడి జేసియుండినది. ప్రభుత్వమువారు గూడ నీ యుపయోగము గుర్తించుట భావ్యముగ నున్నది. ఏప్రియలు 1వ తేదీ మొదలు చెన్నరాజధాని నువూరు యిరువదివేల మనుజుల నొసగినది. అందులో పది నైదు వేలనుండి యుద్ధనైనికులు. తదితరులు పరిశ్రమల కక్క-ఆకు నిచ్చువారు, ప్రస్తుత మేర్పడిన సంఘమువారు నైనికులలో నెందర జేర్చవచ్చునో, యితరవృత్తులలో నెందర జేర్చవచ్చునో నిర్ణయించి దొరతనమువారికి సాయముజేయవలయును. ఈ సంఘమువారికి ప్రజల్లెరు అన్నివిధములను దోడ్పడవలయునని పెంట్లెండు ప్రభువుగారు దెలుపుచున్నారు. సంగ్రామవిజయమునకు, చెన్నపురి రాజధాని తన యావచ్చుకీని వినియోగించి, పెంట్లెండు ప్రభువుగారు కోరుచున్న సాయము నొసగుట యనసర మని గోరుచున్నారము.

గుంటూరు న్యాయవాదులు

హోంయూలు, స్వదేశీయద్యమములలో పాల్గొనుచున్న గుంటూరు న్యాయవాదుల గూర్చి దెలుపవలయునని, జిల్లాజడ్జిగారు తమ క్రింది న్యాయాధికారులకు వ్రాసియుండిరిని గుంటూరు న్యాయవాదులకు దెలియగజే, న్యాయవాది సంఘ సభను ఈ నెల 12 వ తేదీన సమావేశ పరచి నందు జిల్లాజడ్జిగారి చర్య న్యాయవాదుల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగపరచునయ్యె, జిల్లాజడ్జిగారి సహజ ధర్మము నతిక్రమించుచున్నదనియు, అందుకు తమ దృఢమగు యసమ్మతిని దెలుపుచున్నారమనియు తీర్మానించిరి. ఈ తీర్మానములను పునర్విమర్శ గావించుటకు 14 వ తేదీన తిరిగి సభగూడె ఆ తీర్మానములే మరల గావించబడినవి. జిల్లాజడ్జిగారి విధ్యుక్తము కట్టి దారులకు న్యాయము గావించుట యెయున్నది. న్యాయవాదుల రాజకీయాభిప్రాయముల పరిశోధించుటకు వేరు ప్రభుత్వశాఖ గలదు. ఆ శాఖాధిపతులను తాము నిర్వహించ యత్నించుట యనవసరమందోళన కారణము. న్యాయవాదుల స్వాతంత్ర్యమునకు గూడ భంగపరచును. గుంటూరు న్యాయవాదులలో ఆంగ్లదేశమున యున్న తపరీక్షలలో జయముగ్రాంచిన బారిష్టరులు గూడ గలరు. అట్టి న్యాయవాది సంఘము తన ఆత్మగౌరవము నిలుపుకొనుటకు నెంటనే తీర్మానించియుండుట సమంజసము. ఈ తీర్మానములను హెకోర్టునకును శాసననిర్మాణసభ్యులకును, ప్రభుత్వమువారికిని బంపుటకుగూడ నిశ్చయించబడినది. జిల్లాజడ్జిగారు భారతీయులు. వీరు తమ ఉత్సాహమును, తమవిధ్యుక్తము నతిక్రమింపకుండ నశమునందుంచుకొని, తమ ప్రకటనము నుపసంహరించి

కొన గోరుచున్నారము. న్యాయాధికారులకును న్యాయవాదులకును గల యొకమత్యముపైన, న్యాయ పరిపాలన మాధారపడియుండును. దేశభక్తులగు కొండ వేకటప్పయ్య వంతులుగా రీవిషయమై వత్రికలకు వ్రాయుట జూడ, న్యాయవాదులలో గలిగిన మనఃసంక్షోభము వ్యక్తమగుచున్నది. హోంయూలు, స్వదేశీయోద్యమములలో శ్రద్ధ దీసికొనుట దోషమని యెవరును జెప్పియుండలేదు. అందుచే జిల్లా జడ్జిగారు యనవసరమందోళనమున కెడమియుండు. తమ విధివృత్తుల నెరవేర్చెదరు గాకయని గోరుచున్నారము.

సంధి

పోవుగారు మరీయొకమారు సంధిని గూర్చి ముచ్చటించుచున్నారు. తమ సాధిషరతుల వెల్లడి పరుప యుధయ సంగ్రామపక్షములవారిని కోరుచున్నారు. జయింపబడిన రాజ్యములను ఎవరిని వారికి తిరిగి యిచ్చివేయుట పోవుగారి ఆశయము. నష్టపరిహార మియ నక్కరలేదని వీరు దెలుపుచున్నారు. సైన్యముల దీసివేయవలయునని గోరుచున్నారు. మోటబలమును దీసివైచి, న్యాయబలమును ప్రవర్ణి జేయవలయునని హెచ్చరిపుచున్నారు. పోవుగోవాక్యములు యత్సాహము నేమాత్రము కలిగింపజాలవు. సాంఘికవాదులద్వారా తమకోరికను బడయలేక సంధికొరకై జర్మనులు పోవుగారి ద్వారా పనిచేయుచున్నారని నమ్మకము ప్రబలి నది. వీరి సంధి ప్రకటనముపై ఆంగ్లదేశము యుదాసీనభావమును గనుపర్చెను. అమెరికా వా శే మాత్రము సానుభూతి జూపలేదు. ఇకముందెన్నటి కయినను, జర్మనీ ప్రపంచమునకు యపకారము గావించకుండ, జర్మనీ శక్తి నడచినగాని సంగ్రామము జాలింపమని మిత్రమండలివారు ప్రతిజ్ఞబూని యున్నారు. ఆ ప్రతిజ్ఞకు విరుద్ధముగ త్వరపడిసంధి జేసికొనినచో, తిరిగి మరీయొక ప్రళయ సంగ్రామమున కవకాశ మొనగుట యగును. నష్టపరిహారములేది సంధినిగూర్చి విచారించుట యెట్లు? జర్మనీయొక్క వలసరాష్ట్రములను తిరిగి యొసగుటకు, బ్రిటీషు అధినివేళ రాజ్యముల వారిచ్చుగింపదు. విజయనూచనలు గాన్నించుచున్నపుడు, సంధి కొడదునుట భావ్యముకాదు. జర్మనులు తమ షరతులను ప్రకటించినపు డాలోచింపవలయును. మిత్రమండలి వారు తమ ధర్మము నిలోపుగ నిర్వహింపుచు స్వల్పరాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యమును తిరిగి నెలకొల్పువరకు సంగ్రామము చాలించరని విశ్వసించవచ్చును.

స్థానిక వార్తలు

బ్రాహ్మణేతర మహాసభ:— కోయంబుత్తూరు నం 3 నెల 19, 20 వ తేదీలందు జిల్లా బ్రాహ్మణేతర మహాసభ జరుగును. ఉట్టుకూళి జమిందారులగు దివాన్ బహదూర్ ఎం. ఆర్. కళింగరావర్ గా రాహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు.

తిరునల్కేణి హిందూమత సంఘము:— బ్రహ్మశ్రీ చురువూరు కే. గణేశశాస్త్రిగారు తిరునల్కేణి నెల్లవీధి 10-న గృహమున ఈ నెల 19-వ తేదీ ఆదివారమునాడు దయమున 7-30 గంటలకు భగవద్గీతను గూర్చి యుపన్యసించెదరు.

ఆలోచన సంఘము. స్వదేశీవిషయములనుగూర్చి సలహాచెప్పుట కొకసంఘ మేర్పరుపబడినది. ఆ సంఘమునకు డాక్టరు సర్ ఆయ్యగారధ్యక్షులు. సి. పి. రామస్వామయ్యగారు - పి. కే. టిలాంగు - చల్లాగురుస్వామి పెట్టి - విజయం కంపెనీ విజయరాఘవాచారి - డి. కే. ఆమరు - డి. సుబ్బస్వామయ్యగారు సభ్యులు - రావుసాహెబు డి. సుబ్బయ్యపెట్టిగారు కార్యదర్శి. సీతారామ శాస్త్రి. డి. వేంకటకృష్ణ పెట్టిగారు సహాయ కార్యదర్శులు.

చెంగల్పవట్టు హోమురూల్ గు.

ఈ నెల 14వ తేదీ యువయమునకు శ్రీమతి శివకాచమ్మ, శ్రీరాం- దేవభాంకరు గార్లు కంచుమండి చెంగల్పవట్టునకు వచ్చిరి. వారికి స్వాగత మొసంగబడెను. దేవభాంకరుగారు హోమురూలు సంఘసభలో నుపన్యసించిరి. పిమ్మట ప్రముఖులకు దర్శించిరి. చుధ్యాన్నము శ్రీల సమాజే శము జరిగినది. 200 చుంగి శ్రీలు సభకు వచ్చిరి. శివకాచమ్మగారు వారందరితో ముచ్చటించిరి. పిమ్మట కంచుమండేళ పరిశ్రామిక సంఘమునకు చేరవ ఎం. రామచంద్రయ్యగారు శివకాచమ్మ గారి కోరిక వైవి గంభీరీపన్యాస మొసంగిరి.

సాయం కాలమున 5-30 గంటలకు ఏకాంబరేశ్వర దేవాలయమంటపమున గొప్పసభ జరిగినది. 1000 మంది వచ్చిరి. ఎం. ఇ. క్రింగరావారి పి. పి. డి. ఎల్. గారధ్యక్షత వహించిరి. రామచంద్రయ్యగారు బాతీయగీతములను పాడిరి. ఆగస్టు అపవ్యసించినపిమ్మట శ్రీమతి శివకాచమ్మ గారు హృదయంగమముగ నుపన్యసించిరి. 1800 గ్రామములనుండి గూడ పలువురు సభకువచ్చిరిని యొక విశేషముగా న్యాయుండినూ పత్రికకు వ్రాసెను.

కత్తికేసులగు డాక్టరు దాదాభాయి చౌరీజీగారు చెన్నపురి పోరుల సానుభూతి.

షేరీఫ్ గారి సభ.

ఈ దిగున వివరింపబడిన ప్రముఖులు నన్ను కోరుటచే ఈ నెల 27 వ తేదీ సోమవారమునాడు సాయం కాలము గం 5-30 నిమిషములకు సభ జరుపుటకు నిశ్చయించితి నని చెన్నపురి షేరీఫ్ రావుసాహెబు కలనల రామానంద శ్రేష్ఠిగారు మాకు వ్రాసిరి. ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యము, కే. కృష్ణస్వామి రావు; ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యంగారు; డి. ఎన్. శక్తి, గోవిందరావు చతుర్భుజదాసు, టి. ఎం. నాయు, టి. ఆర్. రామచంద్రయ్య, సి. కరుణాకరమిశను, టి. రంగారావి, చల్లాగురుస్వామి శ్రేష్ఠి, శే. లక్ష్మీ నారాయణ శ్రేష్ఠి, జి. పి. నరేశం, పి. నాగభూషణం, పండిత గోపాలాచారి, పి. సి. పాథ్ సాధి నాయకు, జి. నారాయణస్వామి పెట్టి, కులాంచమమదు మహబీబు పి. రంగనాథయ్యంగారు, యాకూబు హుస్సేను; విద్యాసాగర పాండ్వా గార్లు మున్నగువారు పలువురు సంతకములు జేసిరి.

చీనాబజారులో క్రొత్తస్వదేశీ అంగడిని తెరచుట.

నిన్ను ఉదయము 9-30 గంటలకు డాక్టరు సర్. ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు ఈ విషయిని ప్రాసంగించుచు ఆనమన గంభీరీపన్యాసముమొసంగిరి. ఇదివరకొక స్వదేశీ అంగడి సర్పాపమునకుండగ నుండెనుకాని తెరచుటకు కారణము ఇదియై తీర్చించుటయే. పోటీకలిగినగాని ఖలుత్సవు. స్వదేశీ భావము దేశ యులం దపరిమితిముగా వ్యాపించుగాక యని కోరెద నని డాక్టరుగారు నడిచిరి. పిమ్మట డాక్టరుగారు పువ్వుమాలాంకృతులుగ నొప్పబడిరి. 75 కత్నీముల ప్రాయమున నేని ట్లుత్సాహముతో పనిచేయుటకు సహింప జాలనివారు పలువిధములకు వదంతులను నన్నుగూర్చి ప్రకటించుచున్నారు. వారు నడివెనుతిని నాకు మత్రిధనము కలుగలేదు. నే నీ వయసున చేయదగిన దేశదేశయే గాని జేరొందుగాదు. దినమున కొక యర్థగంట నిరకతాస్థిగము క్రిందను లేకైనకాలమును మానవదేశసేవల క్రిందను వినియోగించుట నాకు ముఖ్యకర్తవ్యమని వారు నడిచిరి.

బందరు హోమురూల్ గు

బాబ్బన్ను చాతురీ ముట్నూరి కృష్ణారావుగారి ఆగస్టుకత్తికేంద గొప్పసభ జరిగినది. సి. సుందరరామయ్య గారును శ్రీనివాసరావుగారును గంభీరీపన్యాసముల మొసంగిరి. విద్యాధి శిష్యులలో నుండగూడదని ఆంధ్రమునకే కృష్ణ మాచార్యులుగారు నడిచిరి. నిష్పంధవాసములను గూర్చియూ హోమురూలును గూర్చియూ స్వరాజ్యాంధోళనమును కొనసాగించుటను గూర్చియూ 19 గురు సభ్యుల విజ్ఞప్తిని గూర్చియూ సుందరరామయ్యగారును 16-వ తేదీ పరిశ్రమము ఏధర్మము కొకకు మిత్రమండలివారును ఆంగ్లదేశమువారును పోరుచున్నానో ఆధ్యమే ఈ 16-వ తేదీని వ్యక్తమయినది అని శ్రీనివాసరావు గారును నడిచిరి. (తంలివాస్త)

—(o)—

—(0)

- (c)

(రూపు వజ్ర)

ఇదివఱలోనలె సామాన్య మరతులతోడనే యింకను
తృప్తిపొందక వారు నిరూపితములును అచరణీయములు నగు

అండ్, ఆగస్టు 16:— ఎచట జూచినను సంధివిషయమై పోపుగారు చేసెను ప్రయత్నములనే ప్రజలు చెప్పి

లండన్, ఆగస్టు 16:—సభను ముందు లేదీకి నిలుపు చేయుటకు పూర్వము మధ్యాహ్నమున కాయస్ససభ సమావేశమాయెను. ఆపును లాయిసు బార్ని గారు యుద్ధమునుగూర్చి ముచ్చటించెదరు. ఆస్మిగ్ల్యు గారుకూడ ప్రసాదించెదరు.

కార్మిక వాదులు - యుద్ధము

ప్రధానమంత్రిగారి గంభీర పర్యవేక్షణ.

లండన్, ఆగస్టు 15:— మ్యానెజుమెంట్ ప్రధాన మంత్రియగు హార్డిమెంటుగారి ఉద్దేశ్యమును అనుసరించి కార్మిక వాదులు వివిధ దిశలలో విడిచిపెట్టబడినారు. ముఖ్యముగా ముగ్గురు సంగ్రామ విజయము లన్నియు కేవలము అనుభవ విక్రమముతో పోరుచున్న సైనికులవలననే గాక మందుగుండు కర్మాలయమున పనిచేయువారిందగున సకాలములో వలయునంత మందుగుండు సానుగ్రహి సరఫరా చేయుటవలన ననిగూడ తెలిసికొనవలసియున్నది. ఈ సునతయు మందుగుండు కర్మాలయమున పనిచేయువారిదే. ప్రజాప్రభుత్వ విజయమునకై మనముపోరుచున్నాము. మనముజయించిన గాని మనవాంఛలేమియు ఈడేవు. మిత్రమండలివారు పరాజితులగుచో కార్మికుల కోరికలు ఫలించజాలవు. మిత్రమండలివారి విజయమునకై పని వాంఛించుచున్న చరిత్రకర్తలగు ఆంధ్ర ఆశించరు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున జాతీయత గుర్తింపబడి యెదుట చాల నవకాశములు గలవు. ఇట్లు మార్గదర్శకుల సంఘభావముతో సామ్రాజ్యవలన ప్రకృతిమండలివారి జర్మనులకు మనలను నోడించుటకు చాల సంకటముగనున్నది. ప్రస్తుతము మనకుగలయుద్ధప్రముఖతయంతయు మందు గుండు కర్మాలయమున పనిచేయువారి బుద్ధివశతే పరిశ్రమవలననే కలిగినది. మనమే యుద్ధయందు విజయముల మైనను మన పనివాంఛ విజయములైనది యూహించ వలెను. నిరుపమానముగ సకాలములో మనకు సాయ మొనర్చి పోరుచున్న అధినేతలవారి వారి మేలును ఎన్నటికిని మఱవరాదు. సామ్రాజ్యముచేతను, ప్రేమాను బంధము చేతను, మంచితకము చేతను మన మిప్పుడు సామ్రాజ్యయందు నిలబడగలిగినాము.

అధినేతలగుంట్ల జైలును.

యుద్ధయందు మనము జయశీలము కాదలచుకొన్నచో మన ప్రాణములనుగతి యటులుండ ముఖ్యముగ మొదట మనము సామ్రాజ్యమునకై పోగవలయునని నుడివిన అధినేతల ముల ప్రతినిధులలో హార్డిమెంటుగారు ప్రథముడని వాల్చరు లాంగుగారు నుడివరి. హార్డిమెంటుగారి మనకు అధినేతలయందు ఇట్టివారున్నంత కాలము సామ్రాజ్యమున కెట్టి భయము లేదు.

యుద్ధపద్ధతులను మార్చుకొనుట.

లేనిపోని అపోహములు లేకుండగ పనివాంఛకును దొర తనమువారికిని ప్రేమానుబంధములు విస్తారముగ నుండవలెనని హార్డిమెంటుగారు తమగంభీర పర్యవేక్షణను తెలియజేసిరి. శత్రువుల రాకపోకలకు వీలులేకుండగను ఒకేమారు విస్తారముగ మనకు వీలుపడునట్లును మనము వెక్కువమానములను నిర్మించవలెనని హార్డిమెంటుగారు వ్యక్తీకరించిరి.

మిత్రమండలివారికి క్రొత్త గుర్రుల ఋణముచ్చట

లండన్, ఆగస్టు 16:— మిత్రమండలి వారికి క్రొత్త గుర్రుల 4 లక్షలకొట్ట చాలరులను ఋణ మొసంగుటకు దేశీయమో జనసభవారు నిశ్చయించుకొనిరి.

ఇంగ్లాండు ఎడల కెయిజరుగారికి గల ద్వేషము.

లండన్ ఆగస్టు 16:— డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక యందు గిరార్డుగారు కెయిజరుగారి గుణములనుగూర్చి ముఖ్యముగ తెలియజేసిరి. గిరార్డుగారు జర్మనుల అంతర్గముల దుండగములగుంట్ల ఆ డేపించుచున్నారు. అట్టి ఎడల యువై టెడ్డు స్టేట్సువారు ఏల బ్రిటిషువారి సుద్రుడు ముట్టడిని ఆపుజేయుటకు ప్రాణములనుతీసి కెయిజరుగారు ప్రశ్నించిరి. ఇట్లు ఎల్లప్పుడు కెయిజరుచక్రవర్తిగారు ఆడుగుచు నేయుండెడివారు. తన కుటుంబమే గనుక తిండితేక మాడవలసినట్లైనచో ఇట్టి దుస్థితి చేకూరకుండగనే విండ్లరు క్యాసిలును, ఇంగ్లీషు రాజ కుటుంబమువారి సందర్శి ఒక్కమారు నిరూపణమును జేసెదనని కెయిజరుగారికప్పుడు ఇంతకు పూర్వము ప్రకటించి యుండిరి. జర్మనులు అంతర్జాతీయ చట్టముల నుల్లంఘించి ప్రవర్తించుచున్నారని గిరార్డుగారు డేపించి యువై టెడ్డు స్టేట్సువారు ఇంగ్లాండునకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించవలెనని కెయిజరు సార్వభౌమమును ఎల్లప్పుడును కోరుచు నేయుండెను. ఒకానొక సమయమున గిరార్డుగారు రిట్లు ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి. — స్వేచ్ఛ మనముగల నాయుంట్లు ప్రవేశించి ఒకడు ప్రాదోటును పాడుజేసి ఇంకొకడు నాసోదరిని చంపినపుడు ముందు నేను హంతకుని పరిమార్చుటకు ప్రయత్నించెదను. దీనివలన నేనె నను కెయిజరుగారు చలించలేదు.

ప్రాస్తు

ఫ్రాండ్లర్స్లో గొప్పయుద్ధము.

లండన్, ఆగస్టు 15:— ప్రధాన కార్యాలయము కన్వ నున్న రైటరు గారి విలేజుకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. నేటి ఉదయము 4 1/2 గంటలకు కేనేడియనులు 70-వ శిఖము నెదిరించిరి. ఆది తెన్నున కుత్తరచుండున్నది ఆ స్థలము చాలదృఢముగ నున్నది. నిజముగ కందకముల నల్లి వేయబడినది. దాని చుట్టును తీగలు, కంచెలు మొదలగునవి దృఢముగ గట్టబడినవి. అందుచే నీ ప్రదేశమున మిక్కిలి ఘోరముగ యుద్ధము చాల కాలము కదలకు జరుగు ననుట నిశ్చయము. తమకు పూర్వమునుండియు ఆచారముగనున్న ప్రతి యుద్ధము లను హెచ్చు లొనరించినటుల జరుగగలదు. పదాతిదళ యుద్ధమునకు వాయుభాగ మనుకూలముగలేదు. దాత్రంతయు వ్యము గురియుచుండుటవలన నేల బురదగానున్నది. దానిమీద నడచిపోవుటకు చాల కష్టముగ నుండగలదు. అందు ముఖ్యులు గు యుద్ధము ల్యూసున కీశాన్యమున నుండు చాకుపిట్టలనుండి ప్రారంభించబడును. 1915 సంవత్సరపు సెప్టెంబరు మాసము లో నివటి యుద్ధమే మిక్కిలి యపయతకారణమయ్యెను. నేటికినపు యుద్ధమువలన రంగము నిశేషముగ మారిపోయెను. చాకుపిట్టలవద్ద ముందున కరుగుటయే గాక రంగమున నంతటను ముందున కరిగితిమి. అందు మొదటివార్త చాల సంతోషదాయకము. 500 గజముల వెడల్పుగల రంగమున కేనేడియనులు 1500 గజములవరకును లోనికిపోయిరి. వారు దాటి పోయిన గాట్టముననే 70 వ శిఖరమున్నది. తెన్నుయొక్కయు, దాని అంతలి ప్రదేశము యొక్కయు ఆక్రమణ సందర్భమున నీవిజయ మెంత ఫలదాయక మైనదియు తృప్తి కలముగ గ్రహించుటకు పటము నొక్కమారు చూచిన విశదమగును. యుద్ధమింకను ముగియలేదు. ఆది చాల పెద్దదియగుటవలన నది యెంతదూరమువరకు వ్యాపించినదియనెట్లుట నశక్యము

బ్రిటిషువారు తామునుకొన్న స్థానము

లన్నిటిని గయి కొనుట.

లండన్, ఆగస్టు 16:— గతరాత్రి ఫ్రింజుమార్ష లుసర్ డగ్లసు హేగుగారిట్లు ప్రకటించిరి:— లూసుకు ఆగ్నేయముగను తూర్పుగను రెండు మైళ్ళవరకు వ్యాపించియున్న స్థలములను కేనేడియనులు నేటి యుద్ధయమున దొమ్మిజేసిరి. 70వ కొండ దగ్గరనున్న దుర్భేద్యుగను రక్షకస్థానములను స్వాధీనము జేసికొనిరి. 1916 సం. సెప్టెంబరునుండి వీరికొరకు పోరుచుంటిమి. రణముఖ్యంతిటను మొదటి కందకపు పంక్తి నంతయు దొమ్మిజేసి నైటుసెంటు ఆగస్టుకు పడమర గనున్న రక్షకస్థానములవైపునకు సాగితిమి. నైటు సెంటు ఎలిజబెత్తు, నైటుసెంటు ఎ మి స్ట్రీ, నైటుసెంటు లారెంటు, బోయిరేజిబోయి హూగోలో పడమట సగము భాగమును మా స్వాధీనమైనవి. మేమును కొన్ని స్థానములన్నిటిని వశము జేసికొంటిమి. మాకేమియు గొప్ప నష్టములు కలుగలేదు. శత్రువుల ప్రతియుద్ధములను 5 మారులు ప్రతిహతము జేసితిమి. ఒక ప్రతియుద్ధమందు ప్రషియను పటాలములపోరినవి. శత్రువులకు ఘోరనష్టముల కలిగినవి. ఇదివోకపుడే 282 బండిలు మాకార్యాలయములచేరిరి. పిల్మెము— ల్యాంజి మా రుగ్గరస్తామట్లు ప్రక్కల శత్రువుల ప్రతియుద్ధమును సంపూర్ణముగ ప్రతిహతము జేసితిమి. 9 జర్మను విమానములను నేల గూల్చితిమి. 6 దొరికిని క్రిందకు పారదోలితిమి. మావిమానములు 7 కనిపించుటలేదు. ఇందులో తుపానుచే రెండుపాడైనవి.

నితిగతులను గూర్చి జర్మనులు తెలుపుట

లండన్, ఆగస్టు 16:— జర్మను వాయువార్త లిట్లు తెలుపుచున్నది:— పడమటిరంగమున శత్రువులు గొప్పనైస్యములతో తలపడుటకు సంసిద్ధు లగుచున్నారు. పడమటిసాంపేనులో ఎయినుముఖమున పిరంగు తెక్కువగ ప్రేలుచున్నవి. వెడ్లను కుత్తరముఖముగ కూడ శత్రువుల పోరు జరుగుచున్నది. వెడ్లను రంగమునకు పరాసువారు గొప్ప శత్రువు దళములను రిప్పించిరి.

పరాసురంగమున ఫిరంగులయుద్ధము.

లండన్, ఆగస్టు 16:— బెల్జియములో సాంపేనులో ఎయిను కుత్తరముగను మ్యాసునది కిరుప్రక్కలను, ఆల్సెను వైభాగములోను ఫిరంగులయుద్ధము జరిగినదని గతరాత్రి పరాసువారు ప్రకటించిరి.

కాల్చలములు తీవ్రముగ పోరుట.

లండన్, ఆగస్టు 16:— జర్మను వాయువార్త లిట్లు ప్రకటించుచున్నది:— తెన్ను కుత్తరముఖముగను నెన్నీ ఎక్. లమోనికు తూర్పుగను పదాతులు పోరుచున్నవి.

పరాసుదేశమున జర్మనుల యుద్ధజడ.

ఎయినుకొండదగ్గర విరంతర యుద్ధము.

లండన్, ఆగస్టు 16:— 14 వ తేదీని పరాసువారి ప్రధాన కార్యాలయముననున్న రూటరు విలేజుకు డిట్లు తంతి నంపుచున్నాడు. బ్రిటిషురంగమునను మ్యాసునది కిరుప్రక్కలను ఘోరముగ ఫిరంగులతో పోరుచున్నాను. ఎయినుకుత్తరముగ శత్రువులు యావంతయు పరాసు యుద్ధప్రయత్నములకు మాకుటయేలేదు. కొంచెమైనను వారి ప్రయత్నములు తీరించుచున్నట్లు కాన్పించెను. ఏప్రిలు 16-వ తేదీ వరకు చెమిక్ డెన్ డెస్సునంద యుద్ధము పిరారుము లేకుండగ జరుగుచుండెను. జర్మనులు యుద్ధము నెంతమాత్రము మానకూడని ప్రతీకారము. ఈ ప్రాంతమున శత్రువులు తమ శత్రుత్వములను లను మూడింతులు గ వృద్ధి జేసిరి వెడ్ల వెడ్ల ఫిరంగుల నన్నిటిని రిప్పించి చెమిక్ డెన్ డెస్సునంద యుద్ధములేనికొక శత్రులేదు. ఈ నెలలో 6 శత్రుయుద్ధములు గొప్ప నష్టములతో ప్రతిహతము జేయబడినవి. ఇంకొకవోట పరాసురంగమున జర్మనులలోనికి. చొరుచుకొనిపోవుట ప్రత్యయముగ ప్రకటించుచున్నారు. గత పక్షములో సెంటుక్వింట్ పెయిలోను, సాంఫెలలోను, మ్యాసునది కిరుప్రక్కలను యుద్ధము జరుగుచు నేయుండెను అవుకోర్ట్టు ఆటవిలోను మ్యాసునదికి వా పూర్వమునను ముఖ్యముగ జరుగుచున్నది. దక్షిణమున కాలియన్ను ఆటవిలో కూడ యుద్ధము జరుగుచున్నది. మహిలు, ఆల్సెనులో కూడ జరుగుచున్నది.

70 వ కొండను పట్టుకొనుట.

లండన్, ఆగస్టు 16:— నిన్నటిదినము యొక్క విజృంభణములెన్నున పట్టుకొనట కొకముఖ్యమగు ప్రయత్నముగ నున్నది. దానిని జర్మను లత్యధిక నిశ్చయముతో నెదిరించుచున్నారు.

1915-వ సంవత్సరములో లండన్ నైతికులు మహద్ త్యాహముతో కాల్చలమిద్రోసి బుచ్చుటవలె ముందునకరిగిన కీర్తనయు గు విజృంభణా సంధర్భమున 70-వ కొండ భాగము జ్ఞాపకముంచుకొనబడి యుండును. 70 వ కొండ బట్టుకొనబడిన వెంటనే జర్మనులు కొన్ని దుర్గముల విడచివెట్టిరి. కాని కావలి పటాలములింకను పోరాడుచునే యున్నవి. నగరము కుత్తరమునను పశ్చిమమునను ఉండు సందర్భక పంక్తుల భేదించుట మిక్కిలి కష్టము. ఆయినను ముట్టడినలుపు వార లానగరము నన్నిదిశలనుండియు మూసికొని వచ్చుచున్నారు.

జర్మనుల యవస్థానము.

లండన్, ఆగస్టు 15:— ఈసాలను జర్మనులు జేరిన గొప్ప యవస్థానమున మేమున-విందరకందరలై రుమేనియనులతో పోరుచున్న రుషియనుల సైతలపడుటయే ఈ యవస్థానమున సాంతముగ జేసినచో కాయధాన్యము లన్నియు జర్మనుల వశమగును. కాని అట్లు జేయలేదు. పంటల నన్నిటిని వశపరుచుకొని రుషియను వైస్యములను వేర్వేరుగ నలుమూలకు పోవునట్లుచేసి మంచి ప్రదేశములను బట్టుకొనుటకు జర్మనులు ఉద్దేశించిరి. కాని ఈ ప్రయత్నమున వీరు విఫలమైరి. ఒక యువపదారిని చాల అసాయకరమగు సైతయందుంచిరి. అనుజూదును మాత్రము జర్మనులు వశముచేసికొన్నచో మన మిత్రమండలివారి రాకపోకలకుఘోర విపత్తు సంభవించును. ఇంకను వెనకకు తిరోగమనము చేయవలసినవచ్చును. సీరెత్తుదగ్గర తిరోగమనము గావించకుండగ నుండగోరిమా. రషియా రుమేనియను వైస్యములు జయకరమగు ప్రతియుద్ధ మొనర్చవలెనని మార్చెలు హుటునుగారు నడుపుచున్నారు.

జారుగారు జరినాగారు సైబీరియాకుపోవుట.

సెల్ట్రాగ్రామ ఆగస్టు 15:— జారుకేసీలో నుండి జారుగారిని వారి కుటుంబమును గహస్యముగ ఇంకొకస్థలమునకు కొంపోయిరి ఈ ప్రదేశ మేదియో ముందు తెలుపబడును. రాజకీయ సంగ్రామ కారణములచే రాజకుటుంబమును ఇంకొక స్థానమునకు మార్చవలెనని జూలై నెల మధ్యభాగముననే రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారు కార్మిక వైనికప్రతినిధి సభవారితో యోచించకయే నిశ్చయించుకొని సురక్షితముగ రాజకుటుంబమువారిని ఇంకొకవోటుకు కొనిపోవుటకు తగిన కట్టుదిట్టము లన్నిటిని దొరతనమువారు చేసిరి.

ఇటలీ

మిత్రమండలివారి వర్తకము.

ఇటలీవారి లాభనష్టములు.

రోము, ఆగస్టు 16:—ఆగస్టు 12-వ తేదీన 550 వర్తక నాణెలు ఇటలీవారిలో ప్రవేశించినవి. 509 వర్తక నాణెలు రేపులనుండి వెడలినవి. ఆరు పాగయోడలు తెరచాపనాణెలు మునిగినవి. 100 టన్నుల బరువుకు నైబడిన తెరచాప నాణె కటి మునిగినది.

చీనా

చీనా యంత్రద్రవ్యము.

పీకింగ్, ఆగస్టు 16:—దొరకవారు తమ యంత్ర ద్రవ్యమున నెట్లు వ్రాయచున్నారు. మేము అంతర్జాతీయ పద్ధతియొక్క గౌరవమును సురక్షితముగనుండు జూచుచున్నాము. ఇంచిన నూత్రుల జీవములను గాపాడుకొన దలచుచున్నాము.

పీకింగ్, ఆగస్టు 16:—ఆగస్టు 12 వ తేదీతో సంధి యగు వారములోపల పరానుశ్చల జేసిన ఓడల సంఖ్య 1610. ఆ ఓడలందీ బయలుదేరిన ఓడల సంఖ్య 1028. 1600 టన్నుల కెక్కుడ బరువుగల ఓడ ఒకటియు తక్కుడు బరువు గల ఓడల ముగ్గురే బయలుదేరినవి. 5 ఎడలించబడినవి గాని అవి సురక్షితముగ దక్షిణమునకు వెళ్లినవి.

ఈజిప్టు

మెక్కా తీర్థయాత్రకు పోవుటకు వరతులు.

అలహాబాదు, ఆగస్టు 18:—కయోలోనున్న పంపిసీర్ పత్రికా నివేదికకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:—రాబోవు మెక్కా తీర్థ యాత్రకును ఈజిప్టు సలుమాలగూడ ఈక్రింది నిబంధనముల ప్రకారము చేరవచ్చునని ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. ప్రప్రథమమున మసీదులో పవిత్రముగు తిహానాత్మము సెప్టెంబరు 8 వ తేదీన జరుగవలెను. సెప్టెంబరు 12 వ తేదీన బాటసారలందరూ న్యూబజాను వదిలి జిహ్వాకు పోవలెను. రెండవది:—సరఫరాకు రాకపోకలకు వీలులేకుండుటచే కావలసినముగాక 1000 ఈజిప్టుతీర్థయాత్రకు లక్షలము ఈయబడును. వసతిసౌకర్యములు చూపబడును.

జర్మనీ

జర్మనుల కలవరము.

అమ్స్టర్డం, ఆగస్టు 16:—నందగుండు కర్కాల యమల పనిచేయువాని నందరిని సమ్మెకట్ట మనికరప్రములు వచ్చిరెట్లు ఓడ చుట్టూ కనిపించిరి. అట్టి దుర్భిక్షులను విన నని ఆధికారులు కొంతవరకు ఆకంచుచున్నారు.

అనువత్రియోడల రక్షక ప్రయత్నములు.

లండను, ఆగస్టు 16:—ప్రజలనభిలాష రాబట్టు నేలీలు ప్రభువుగారుల శత్రువులతో బలికిరి. బ్రిటను ప్రాన్సు, స్పెయిను దొరకవారు వారిలో ఆనుపత్రి నాకల, సురక్షిత ప్రయాణమును గూర్చి చేసికొనిన ఏర్పాటుల వలన స్పెయిను నావికాదళములు ఓడలలో నుండుటకు వీలుగలిగెను. ఇందువలన శత్రులు ఆనుపత్రియోడల నెదిరించుటను విడచురని యతడు నమ్ముచున్నాడు. కాని “ఇదిమిథ్య”మను నిశ్చయమునకు జర్మనీనుండి రాతము. బ్రిటిషు ఆనుపత్రి యోడల పేరులను, వానిని బోల్పుకొనగలుగు పరిపూర్ణ వివరములను అవి ఆనుపత్రి యోడలగు మార్పులకు పూర్వమే పోగున మానేజర్ వర్తుల ప్రకారము శత్రుల కంపబడెను. మాత్రన ఏర్పాటులను గూర్చిన సలహాను బ్రిటిషు వారిని గాదని నేలీలు ప్రభువుగారు నమ్ముచున్నారు.

మెసపొటామియా చిక్కులు.

లండను, ఆగస్టు 17:—మెసపొటామియా నివేదనము లో, దూషింపబడిన ఉద్యోగముల కేసు విచారణములు పైనిక న్యాయస్థానమున జరుగునని యాలోచింప గూడదని మెక్కర్నను గారు పలికిరి. ఇంగ్లీషు విచారణను ఆంధ్రించుటకు పూర్వము పైనిక నభివారు ఉద్యోగముల విభిన్నతా ధాములను ఆలోచింప వలయును.

సముద్రాంతర్గత రెయిలు మార్గము

లండను, ఆగస్టు 18:—ప్రజల మందిరములో బోన్ గా గొట్టు చెప్పిరి. ఇంగ్లీషు భాషలు (సముద్రము) ద్వారా రెయిలు మార్గమున పేరుటనుగూర్చి నావిక, పైనిక సలహా

చారులతో దొరకవారు చాల బాగుకాకపో నాలోచన నల సలిపిరి. ఈ యంత్రసముయమున నాపని నారంభించుట కేవల నుండదగ్గమున వా భిప్రాయపడిరి.

ప్రభువుల సంస్కరించుట

లండను, ఆగస్టు 16:—బోన్ గా గారు ప్రజల మందిర ములో నిట్లు బలికిరి. ప్రభువుల సంస్కరణముల నాలోచించు సభలో 15 గురు ప్రభువులును, ప్రజలనభ్యుత్స 15 గురును ఉండరు. సభకు ప్రెసిడెంట్ గా రగ్రానవాధిపతిగ నుండురు.

బ్రిటిషు నైమానిక దాడి.

అమ్స్టర్డం, ఆగస్టు 16:—బ్రిటిషువారి నైమానిక దళము కో నావలనుకొన్న జర్మను వారకులమీదను, అటో మొట్టెలు పాదుమీదను, ఆయుధసామగ్రి శాలలమీదను బాంబుల వర్షించి విశేష నష్టముల గలిగించి సురక్షితముగ నురలివచ్చిరి.

ఓడల రాకపోకలు.

లండను, ఆగస్టు 15:—నావికాధికారు లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. గతవారమున గ్రేట్ బ్రిటను జేరిన ఓడలు 2776. ఆ ఓడలందీ బయలుదేరినవి 2966 1600 టన్నుల కెక్కుడు బరువును పట్టు ఓడలు 14 ను, తక్కువ పట్టునవి 2 ను, మంచి వేయబడెను. 18 ఎడలించబడినవి. కాని వాని కేనవ్వమును గలగలేదు. మూడు కేవలపట్టు పడవలు మంచివేయబడెను.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

LONDON, August 16.

To-night's communique from F. M. Haig says:—Allied attack on front of nine miles northward of Ypres Menin Road continued throughout day in face of strong resistance. The French on the left advanced astride Yuygschoote Dismude Road, cleared a tongue of land between Yser Canal and Martjevaart and captured their first objectives, carried Langewarck after heavy fighting and advanced half a mile beyond and established themselves in the German trench system the day's final objective. Fierce and continuous fighting occurred on the right for the high ground northward of Menin Road. Enemy repeatedly heavily counter-attacked and pressed us back from a part of the ground won earlier. Our artillery broke up in the evening the counter-attacks in this neighbourhood. Eighteen hundred prisoners taken in this attack have already been brought in. We again made progress eastward of Loe. We have taken 396 prisoners on this front since yesterday. Our aeroplanes effectively co-operated yesterday and opened a machine gun fire on the counter-attacking troops. We brought down twelve enemy machines and drove down four three of ours are missing. Excellency work has been done to-day by aeroplanes.

Rumanians Withdrawn.

For Strategical Reasons.

LONDON, August 16.

A Wireless Russian official communique says:—Rumanians for strategical reasons withdrew in the direction of Soveja taking up a new line.

We repulsed attacks in Suchitza Valley. Germans renewed their offensive in the direction of Foonani and Russian and Rumanians retired in a northeasterly direction.

The Turks together with several thousand Kurdu they took offensive on Tuesday in the direction of Klarputa. They were repulsed everywhere excepting in the region of Mount Sabbresdag. An enemy mine destroyed one of our torpedo boats in Aland Archipelago.

UNCORRECTED.

LONDON, August 16.

Last night's French communique said in Belgium our attack continued successfully our infantry broke enemy resistance west of steenbeek and progressing in conjunction with British they captured all enemy positions. 300 prisoners and considerable material were captured. Artillery on both sides has been active in regions of Laffaux and Hurtebise.

Germans set fire to St Quentin Cathedral which has been burning for several hours.

Reuters correspondent at French Head Quarters says:—Smoke and flames were seen pouring from roof of St. Quentin Cathedral yesterday evening from French observatory posts and all night great building was in flames. When day broke it was seen that massive roof had fallen in carrying with it central tower. At four this afternoon I was looking at ruined shell of ancient church. Fire was still burning and smoke was pouring out. Cathedral dates in parts from thirteenth century. Edifice contained remarkable fine stained glass windows. Enemy set fire to two villages close to St. Quentin last night.

German press professes disinclination to accept pope's proposals until full text is available but it is obvious that his step is most welcome and much anxious curiosity is manifested regarding attitude of allies.

Semi-official Cologne gazette says it would not be right to reject Pope's proposal. Legie prescribes that Germany should enter path indicated by pope.

Italian press hopes that voice of Pope will be accompanied by increasing allies bombardment from Flanders to Trieste.

It expects that pope will now be obliged to reveal their peace terms.

Bombay

A Case of Cheating.
Accused Admitted to Bail.

POONA, August 16.

Complaint was laid to-day before Mr. Wiles, Personal Assistant to the Collector, by Rao Sahib Girdharsing Maniram of the C. I. D., in which the latter charged Rao Bahadur Ramnarayan Amarchand and Chatoorbhuj Balmukand, ex-agents of Poona Cotton and Silk Manufacturing Company, Limited with alleged cheating criminal breach of trust and preparing false balance sheets. The mill is now in liquidation, but after public examination at the instance of liquidators which took place before Mr. Percival, District Judge, last year, Mr. Percival recommended that the accused should be prosecuted. The accused as agents of the mill, it is alleged, issued false balance sheets for the year ending the 31st December 1912 by which they dishonestly misappropriated Rs. 1160 and Rs. 1230 respectively as dividends on their respective shares. They likewise received Rs. 1465 and 2931 as their commission as agents. They further disposed of Rs. 15,610 as dividends when the mill as a matter of fact was working at a loss. Charge sheets recount a number of other transactions though only the above have been selected. The Magistrate admitted the accused to bail in their own recognisances for Rs. 10,000 each and sureties for equal amounts.

Case of Melting Gold Coins.

Accused Fined.

BOMBAY, August 16.

The first prosecution under the recent notification under the Defence of India rules making melting or breaking up of current coins a penal offence came up before the Fourth Presidency Magistrate yesterday. In this case the C. I. D. charged Narandas Dalchand with melting 700 English sovereigns and 700 Russian coins, as melting of current coins has become a profitable business owing to the prevailing high prices of gold and silver. The accused pleaded innocence of the recent rules. This being the first offence the magistrate fined the accused Rs. 100.

Immoral Traffic in Women.

Accused Punished Severely.

BOMBAY, August 16.

Since the case known as Duncan Road tragedy the Bombay C. I. D. have been active in detecting extreme cases or trafficking in women for immoral purposes. The third Presidency Magistrate has just imposed an exemplary punishment on two women Hyderbibi and Nasiban. The first accused in this case is the mother of a girl who introduced her minor daughter aged 14 or 15 to the second accused who is a brother keeper, and both shared the earnings of the girl. The Magistrate in sentencing the two accused to two years rigorous imprisonment each regretted that law as it now stood did not reach the so called men of position and respectability who he was afraid were received as honourable persons in respectable families ignorant of their evil deeds. The case disclosed complicity of at least two such men. The Magistrate in his judgment suggested that provisions of section 5 (1) of the English criminal law amendment Act which are directed against persons who attempt on carnal knowledge of girls under sixteen should be incorporated in the Indian Penal Code.

Internment Day Meeting in Bombay.

BOMBAY, August 16.

The internment day meeting under the auspices of the Home Rule League to protest against the internment of Mrs. Besant, Messrs. Arundale and Wadia was held last evening at China Baug. Mr. Jamnadas Dwarkadas presided. Resolutions protesting against the internments and offering the meetings deep sympathy to Mrs. Besant and her colleagues were adopted.

Bombay G. I. P. Strike.

No Appreciable Improvement.

BOMBAY, August 15

No appreciable change is reported in the G. I. P. Railway strike situation to-day. The men as usual gathered at Chamar Baug and after receiving rations quietly dispersed. It is stated that the notice of resignations of men which went round yesterday for signature has been sent to the Agent of the Railway to which most of the strikers have affixed their signature. The strikers' solicitor in a letter to the press explains the committee that waited on the Agent, yesterday was not authorised by the strikers, were not at all in touch with them and that they had not faith in that committee. It is also added that the strikers shall not be bound by any arrangement which the committee might arrive with the Agent. The time limit fixed by the Agent for men to resume work expires to-morrow but in the view of the notice of resignation it is not probable they will turn in to-morrow.

The distribution committee who, it is believed, is spending over two thousand rupees a day for men's rations proposes to issue fresh ration tickets to-morrow.

It is stated that the Agent of G. I. P. Railway has not accepted the resignations of strikers saying they should attend work for a fortnight and then submit resignations.

United Provinces

A New Enterprise.

Series of Public Lectures for Indians.

LUCKNOW, August 16.

In accordance with the resolutions passed at the special Provincial Congress, United Provinces, held at Lucknow on the 10th August it has been decided that a series of lectures will be delivered in each important city of the United Provinces by leading public men of the country. The first lecture of the series will be delivered at Lucknow at Kichiee Colaghaaj, Lucknow, on Monday the 20th August. The subject of the lecture will be "Constitutional Reforms". Pandit Madan Mohan Malaviya will deliver a similar lecture at Cawnpore on the 19th August and at other important cities of the United Provinces later on.

THE GREAT WAR

Langemarck Captured by General Haig

Greatest Battle of History Raging

Pope's Peace Proposals Unfavourably Received by Allies

MR. GOKHALE'S SCHEME OF REFORMS PUBLISHED BY THE AGA KHAN

RUSSIAN IMPERIAL FAMILY DEPORTED TO SIBERIA

PREMIER'S STIRRING SPEECH: TRIBUTE TO WORKERS

[Reuter's Agency.]

Great Britain

Indian Political Reform.

Mr. Gokhale's Scheme

Principal Points Elucidated.

LONDON, August 16.

The Aga Khan will publish here to-morrow Mr. Gokhale's scheme of political reform carefully prepared a few days before his death and entrusted to the Aga Khan with discretion to select the time of publication, it being understood that it would not be delayed beyond the close of the war.

The Reforms.

In a covering letter the Aga Khan says he believes that Mr. Gokhale would have given his views to the world at this juncture, if not indeed earlier, and he fulfils this sacred trust, believing that the Memorandum will have a beneficial effect upon Indian thought and contribute materially to the evolution of a sound progressive policy. Immediately after Mr. Gokhale's death, the Aga Khan gave a copy of the Memorandum to Lord Willingdon and copies also reached Lords Hardinge and Crewe.

Mr. Gokhale sketches his scheme of provincial autonomy, by which each province would have a Governor appointed from England with an Executive of three English and three Indian members for Home, Finance, Agriculture, and Public Works, Education, Local Self-Government, and Industries and Commerce. Indian civilians would be eligible, but no places would be reserved for them.

Provincial Governments.

The Legislature would number from 75 to 100, four-fifths to be elected by different constituencies and interests. He instances Bombay, where each district should return two members, one for the Municipalities and the other for District and Taluk Boards, City of Bombay ten members, and certain bodies in the Mofussil, one member each. There should be special representation of Mohammedans and here and there a member should be given to communities like Lingayats where they are strong. There should be no nominated non-official members except as experts. A few official members should be added by the Governor as experts or to assist in representing the Executive Council to pass all provincial legislation and its assent to be necessary for additions to or changes in provincial taxation. Its resolutions on the Budget or questions of general administration to be effective, unless vetoed by the Governor. The members of the Executive are not to depend for support on a majority of the Legislature for holding offices.

Provincial Governments to have complete control over internal administration and to have virtually independent financial powers. Revenues from provincial services, including land revenues, to belong thereto, and revenues of imperial services to belong exclusively to the Government of India. The provinces to be required to make an annual contribution to the Government of India to be fixed quinquennially. The provinces to have powers of taxation and borrowing within certain limits. The Divisional Commissionerships, except in special cases like Sind, to be abolished, while small District Councils, partly elected and partly nominated, would be associated with the Collector to whom the powers of the Commissioners would be transferred the functions of the Council being advisory at first. Village panchayats should be elected and nominated, and Municipal and Taluk Boards wholly elected, the Provincial Government having stringent powers of control.

Government of India

With regard to the Government of India, Mr. Gokhale proposes that there should be six members besides the Viceroy, two at least being Indian, for Interior, Finance, Law, Defence, Communications, and Foreign Affairs. The principle of an official majority for the Viceroy's Legislature to be continued at present with reserve power to pass legislation persistently declined by a Provincial Legislature.

The Viceregal legislature, to be termed an Assembly, should have increased opportunities of influencing the Government of India on questions connected with the army and navy (the latter to be now created) being placed on a level with other questions.

Secretary of State's Council.

The financial and other control of the Secretary of State should be largely reduced, his Council being abolished and his position steadily approximated to that of the Colonial Secretary. Commissions in the Army and

Navy to be given to Indians. German East Africa when conquered to be reserved for Indian colonisation and handed over to the Government of India.

The Aga Khan's Explanation.

The Aga Khan explains that Mr. Gokhale's personal preference for direct election to Provincial Legislatures was strong but fearing considerable opposition from officials he refrained from urging it being reluctant to raise controversy by insisting on a non-vital point. The Aga is glad to know that there is now a tendency on the part of the Indian Civil Service to welcome direct elections and such a system can be applied to Mr. Gokhale's constructive scheme. With regard to financial devolution Mr. Gokhale recognised that Bengal with a permanent settlement might be confronted with the difficulties of adjustment, but he looked to an autonomous presidency to find a solution expedient, such as death duties or an enhanced income-tax.

Press Comments.

The 'Times' says that Mr. Gokhale's deathbed advice is a valuable statement deserving earnest attention. The principles which he defended are all essentially those which must guide any coming changes in the Policy regarding India.

The 'Manchester Guardian' thinks it certain that, before reaching any decision on the question of reform in India, the Imperial Government must consider very carefully the claims of Indian schemes which do not come with so much authority as that of Mr. Gokhale.

Lord Sydenham's Views.

Lord Sydenham in a letter to the 'Times' welcomes Lord Islington's adhesion to the policy of decentralisation. He cordially agrees that there should be a policy of self-government beginning with the village panchayat system, but regards much of Lord Islington's address with grave misgiving. He declares that his description of the Government of India as a vast bureaucracy is a misuse of language, borrowed from the vocabulary of a small section which employs the term for purposes of opprobrium. He says it is impossible that the Legislative Council should be responsible for the policy. Responsibility must rest on the Government of India. The masses in India will for many years to come hold us responsible for all that happens, and to assume that we could disclaim responsibility when troubles arose would be to ignore our duty and court disaster. Lord Sydenham says widespread alarm has been caused among thoughtful Indians by the demands of Indian Maximalists, involving the assumption of all political power by a little oligarchy. The problem for us is, firstly, to break up the most highly centralised system of Government that ever existed. Secondly, to ensure that real not the sectional opinion shall have full expression, and that we shall not be deprived of the counsel of Indians who are working to build up the country and promote social changes which alone can make nationhood possible. The weakening of British rule in India would lead to the most disastrous anarchy. We cannot divest ourselves of our duty or responsibility towards the vast masses of India, whose welfare must be our only object. If the realities of the situation are ignored or misunderstood, danger is certain.

THE POPE AND PEACE.

NOTE TO BELLIGERENTS.

APPEAL FOR RECONCILIATION

Restoration of Occupied Territories and Colonies

LONDON, August 14.

ROME.—The Pope's proposals suggest disarmament and the formation of a Supreme Court of arbitration for the solution of future conflicts between nations; no annexations and no indemnities, except in particular cases, as for instance Belgium and some French and Serbian regions which have been more severely damaged. The Pope proposes the solution of the Alsace-Lorraine, Trentino and Trieste questions according to the aspirations of the peoples compatible with the general situation, and proposes the restoration of the 'Ancient Kingdom of Poland' and the return of Belgium and the occupied French departments in exchange for German colonies. Finally, he proposes the liberty of the seas. The Pope cites statements recently made by the leaders of the belligerent Governments to prove that their views are not so irreconcilable as is believed.

The Text on the Note.

The text of the Papal Note addressed to the heads of the belligerent peoples is published. It is prefaced by the statement that His Holiness's aim since his accession

TELEGRAMS.

has been to observe absolute neutrality, and concurrently to do everything in his power to hasten the end of the war. He states that he has not ceased during three painful years to exhort the belligerent Peoples and Governments to resume fraternal relationship. Although everything has been done to attain that object without publicity. His Holiness refers to the lack of success of his previous appeal for peace, since when the war has become more cruel, extending on land and sea and even in the air, and defenceless cities, quiet villages, and innocent inhabitants have been stricken with desolation and death. The Note emphasises the multiplied and aggravated sufferings if the war continues, perhaps for years, and queries—'Must the world become the field of death and Europe speed to the abyss and lend a hand for her own suicide?' Therefore a sense of supreme duty as the Father of the Faithful, always solicitous for his children imploring his intervention, as well as the voice of humanity and reason, impel him to renew his pressing appeal for peace.

Concrete and Practical Proposals.

But, in order not to confine himself longer to general terms as previously, he now submits more concrete and more practical proposals, and invites the belligerent Governments to deliberate the following points, which seem to form the basis of a fair and lasting peace. Primarily, the fundamental point ought to be the substitution of the military Force of Arms by the moral Force of Right, whence an agreement could be reached for the simultaneous reciprocal reduction of armaments according to rules and guarantees to the degree only necessary for the maintenance of public order in each State, and then the establishment of arbitration, providing for concerted action, with penalties against the State refusing to submit international questions thereto or accepting its decisions. The Note proceeds to express the view that, once the supremacy of right has been thus established, rules could be fixed, assuring real liberty and freedom of the seas, thus eliminating numerous causes of dispute and opening to all new sources of prosperity and progress. His Holiness sees no other means of solving the question of reparation and the payment of war costs than a complete mutual liquidation as the general principle.

Territorial Questions.

He refers in this connection to the immense benefits from disarmament and says: It is besides incomprehensible that the struggle can continue for economic reasons. Peaceful agreements are impossible without reciprocal restitution of occupied territories, consequently Germany should evacuate Belgium, guaranteeing her unhampered independence and also French territory. The other group of belligerents should restore the German colonies. With regard to territorial questions such as those between Italy and Austria and Germany and France, the Note expresses the hope that the opposing nations will examine matters in a conciliatory spirit, taking into consideration the aspirations of the people as far as possible and co-ordinating special interests for the general good of human society. The same spirit of Equity and Justice should animate the examination of other territorial and political questions, particularly those relating to Armenia and the Balkan States and the territories comprising the old Kingdom of Poland. The noble historic traditions and the long sufferings of the latter, especially in the present war, should arouse the nations' sympathies. The Note believes that the acceptance of the foregoing leading points would prevent the recurrence of quarrels and prepare the solution of the economic question. It concludes with an earnest and prayerful appeal to the nations to turn a favourable ear to the communication.

Cardinal Gasparri, in a covering letter to the Note, asks King George to convey copies to the President of France and the United States, and to the King of Italy, in consequence of the absence of diplomatic relations.

Cold Reception by the Press.

The papers give a very cold reception to the Pope's proposals which are regarded as the result of the action of Austria, prompted by Germany, who is endeavouring to make the most of her advance in the east for bargaining. It is felt that no course but rejection is open to the Allies, unless they are prepared to throw away their future. The indications point to Germany, having failed to secure peace through her Socialists, is now trying through the Catholics. It is emphasised that the Allies' terms are quite incompatible with the Vatican proposals, and there is not the slightest prospect that the Allies will accept them.

Public Opinion Unfavourable.

The Pope's proposals are the topic of the moment. An interesting fact is that the covering letter addressed to King George asks His Majesty to transmit the note to France, America, and the nations friendly to the Allies. The opinions of the papers are unchanged that the proposals are absolutely unacceptable as they mean merely a German peace.

Statement of Allied Terms Suggested.

Commenting on the Pope's Note, the 'Westminster Gazette' recommends the Government to consider what it would like to achieve as the result of the war. Then, putting aside prepossessions, consider how much achievement is likely to cost, and next consider, not whether the Pope's proposals are inspired by Germany or acceptable as final terms, but whether they afford a basis of negotiation with the prospect of securing the necessary minimum required by the Allies. If this question be answered in the negative, the Allies should announce what is the necessary minimum, so that the world shall not think, as Germany desires the world to think, that we are persisting in the war for aims which we could not and did not attain.

Opinion in the United States.

WASHINGTON.—It is unofficially stated that the Pope's proposals include suggestions for the reduction of armaments and the abolition of all retaliatory economic conflicts. It is believed that the Pope has declared that the injuries suffered by all the belligerents are so great that no reparation is possible except the return of territory. It is already evident that the proposals have fallen on deaf ears in Washington, where diplomatic circles regard them as inspired by Germany with the object of splitting the Allies in the discussion of their war aims.

TELEGRAMS.

The Vatican Optimistic.

ROME. The Vatican is very optimistic over the new peace initiative. It is affirmed that the Pontiff has been assured that no Government will absolutely refuse to discuss the Note.

Labour and the War.

Stirring Speech by the Premier.

LONDON, August 16. Speaking at a luncheon given by the Liberal War Committee to Mr. Holman, Premier of New South Wales, in the House of Commons to-day Mr. Lloyd George said:—We must not forget that the progress we have made in the war, the mile after mile which we have beaten the enemy back, is due not only to the valour of the soldiers but to the energy of the workers which has given us superiority in munitions and equipment. All honour to the workers. We are fighting for the victory of democracy over aggression and all other things wrapped up in the party programmes will be unattainable unless we win. Under the constitution no other section of the community has as large an interest in the victory of the Allies as the workers. Nothing in the programme of labour will be achievable if the Allies are beaten. There is room for nationhood within the British Empire and it is this Federation of free peoples that is presenting such a formidable obstacle to the aggressive aims of German militarism. The military position we now hold is largely due to the skill and industry of workmen in factories. Every victory in the field is a victory for the workers also. We must not forget the unparalleled way in which all the Dominions have voluntarily come to the aid of the Mother Country. The strength of the Empire is due to the sense of kinship, fraternity, and goodwill.

Tribute to the Dominions.

Mr. Walter Long said that Mr. Holman was among the first Dominion representatives to preach the doctrine of "Empire First and the traditions of a life-time second" to the successful prosecution of the War. We could regard with confidence the future burden of the Empire as long as we had people in the Dominions like Mr. Holman and the people he represented.

Change of War Methods Advocated.

Mr. Holman, in the course of a bold speech, advocated closer relations between the workers and the Government in order to avoid misunderstandings, and said that the time had arrived when we should strike the balance between achievements like Messines and the wealth and labour thereby involved. Has not the time arrived, he asked, when frontal attacks should give way to other methods. We must enter upon the policy of unceasing creation, on the most scientific methods, and develop aeroplanes in such numbers as to destroy enemy communications and compel surrenders in bulk.

Premier and the War.

An Important Statement.

LONDON, August 16. The House of Commons meets at noon before the adjournment when Mr. Lloyd George will make an important pronouncement on the war. Mr. Asquith will follow him.

Kaiser's Hatred of England.

LONDON, August 16. The chief interest hitherto in Mr. Gerard's revelations in the "Daily Telegraph" is the light they throw on the character of the Kaiser. When Mr. Gerard protested against submarinism, the Kaiser always asked why the United States did not break the British blockade? Once he declared that, before he would allow his family to starve, he would blow up Windsor Castle and the whole English Royal Family. He always wanted the United States to go something against England, when Mr. Gerard protested against any German violation of International Law. On one such occasion Mr. Gerard retorted:—"If two men entered my grounds and one stepped on the flowerbeds and the other killed my sister, I should probably first pursue the murderer." The Kaiser remained unaffected by such argument.

Arrangements to Protect Hospitalships.

Agreement With the Enemy.

LONDON, August 16. In the Commons Lord Robert Cecil confirmed the arrangement between the British, French and Spanish governments regarding the safe conduct of hospitalships provided that Spanish Naval Officers were on board. He hoped that it would end the enemy attacks on hospital ships but definite assurance from Germany had not yet been read. The names and full particulars of identification of all British Hospital Ships were communicated to enemy prior to their employment as Hospital Ships in accordance with the Hague convention. Lord Robert Cecil believed that the suggestion for the new arrangement comes from the British.

Mesopotamia Muddle.

How to Proceed Against Blameworthy Officers.

LONDON, August 17. Mr. Macpherson stated that it must not be assumed that the proceedings in case of Officers blamed in Mesopotamia report would be by Court Martial. The Army Council must consider the written explanations of Officers before deciding on further action.

Channel Tunnel.

Impossible to Proceed with it.

LONDON, August 16. In the House of Commons Mr. Bonar Law stated that the Cabinet had very carefully considered the question of the Channel Tunnel in consultation with their Naval and military advisers and were still of opinion that it was impracticable to proceed with it in war time.

Enemy Action on Merchantmen.

Total Loss of Life.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—Mr. Roberts replying to Commander Bellairs stated that the lives lost owing to enemy action against Merchantmen from the beginning of war to 30th June totalled 3828 passengers and 5920 sailors. (C. and M. Gazette).

Labour Conference.

Premier's Letter not Known.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—The Secretary of Mines Federation is reported to have said that the Labour Conference would have voted differently had the facts given in the Premier's letter been known.—(C. & M. Gazette).

Diluting Labour on Private Work.

Clauses Abandoned.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—Mr. Churchill announced in the House of Commons the abandonment of clauses in Munitions Bill authorising the diluting of labour on private work.—(C. & M. G. Cable).

Reforming the Lords.

Lord Bryce to be Chairman of Conference.

LONDON, August 16. Mr. Bonar Law stated that the conference on the reform of the Lords would consist of fifteen Peers, and fifteen Members of the House of Commons and that Lord Bryce would be chairman.

Russia

Imperial Family Sent to Siberia.

For Political and Military Reasons.

LONDON, August 16. PETROGRAD.—The Tsar and family have been secretly removed from Tsarkooselo to a destination to be announced later. Complete secrecy shrouded the removal of the Imperial Family which was resolved on in the middle of July upon political and military grounds by the Provincial Government without consultation with the Council of Workers' and Soldiers' Delegates. The Government took every precaution to ensure their safe removal.

PETROGRAD.—The "Bourse Gazette" states that the Imperial Family have been sent to Siberia by a special train, accompanied by two members of the Government and military guards. It appears that the Committees of the Workers' and Soldiers' Delegates insisted on the removal of the ex-Tsar, the Tsaritz, and the Tsarevitch from Tsarkooselo to a more remote part of Russia. The daughters were given the choice of remaining in Petrograd, but they elected to accompany their parents.

20,000 Russians Join British Army.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—It is stated that from ten to fifteen thousand Russian subjects have registered here for service in the Russian army while 20,000 have elected to join the British Army.—(C. & M. G. Cable).

Germany

Two Meatless Weeks.

In Germany per Month.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—The "Vossische Zeitung" states: Two meatless weeks monthly will be enforced throughout the German Empire from the beginning of September. (C. & M. Gazette).

Thefts of Copper for Suffering Germans.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—Extensive thefts of copper telephone wire have occurred in Switzerland and it is assumed that the metal is intended for smuggling into Germany.—(C. & M. G. cable).

Unrest in Germany.

Workers Incited to Strike.

LONDON, August 16. AMSTERDAM.—Handbills are being circulated in German munitions factories inciting the workers to strike. A semi-official communication hopes the workers will refuse to listen to such incitements.

Turkey and the Entente.

Project of a Separate Peace.

LONDON, August 16. AMSTERDAM.—The "Handelsblad" learns that discussions have been taking place for some time at Lausanne between representatives of Turkey and the Entente with a view to a separate peace.

Norway

German Espionage in Norway.

LAHORE, August 16. LONDON, August 15th.—The "Copenhagen Tidens Tegn" states that the investigation in Norway into the bomb plot has finished and action has been taken against seven Finns and two Germans who are said to have been paid by German espionage headquarters at Stockholm. They will be accused of espionage and also of bringing explosives from Germany. (C. and M. Gazette).

China

CHINA'S WAR PROCLAMATION.

LONDON, August 16. PEKING. The Government in its war proclamation says: We want to secure respect for international law and protect the lives of our people.

America

A New Loan for the Allies.

LONDON, August 15. Congress will shortly authorize a new loan of four billion dollars to the Allies.

Egypt

The Mecca Pilgrimage.

Conditions for Joining.

ALLAHABAD, August 16. The "Pioneer's" Cairo correspondent writes:—In connection with the Mecca pilgrimage the Egyptian Government has now issued a circular laying down the conditions under which the Egyptian Moslems will be allowed to take part therein. In the first place the Holy Carpet ceremony, at which 'Kiawa' is handed over to its escort is to take place on the 8th September and the caravan is to leave Suiz for Jeddah on the 12th September. Secondly, owing to difficulties of transport, accommodation can be secured for only one thousand Egyptian pilgrims in addition to the escort.

Submarinism

Submarinism.

Vessels Lost.

LONDON, August 16. During the week ending 12th August the arrivals at French ports numbered 1010 and sailings 1028. One vessel over and 3 under 1600 tons were sunk and 5 were unsuccessfully attacked.

Italian Sea Traffic and Losses.

LONDON, August 16. ROME.—During the week ended August 12th, 550 merchantmen arrived at Italian ports and 509 sailed. Six steamers and five sailing ships were sunk. Only one sailing-ship was over one hundred tons.

Aerial Warfare

British Air Raid on German Military Points.

LONDON, August 15. AMSTERDAM.—British Air Squadron bombed German Barracks, Automobile Park, and Munition Sheds at Courtrai on Tuesday causing enormous damage. The squadron returned safely.

British Front

Further Graphic Details.

Canadians Splendid Attack.

LONDON, August 16. Reuter's correspondent at Headquarters, wiring this afternoon says:—General Currie's splendid Canadian troops by their splendid attack this morning added a brilliant page to the history of the war. It adds the lustre to the Canadian victory to learn that the Germans were completely ready for the battle and in no way surprised. An Officer prisoner states that they were told the attack would be delivered within the half-hour of its actual development in many places and were awaiting it. The enemy put down a barrage within two minutes of the opening bombardment. The night was very dark and stormy, but the rain ceased just before the time for jumping off. Nothing indicated that anything abnormal was contemplated, till the battle opened. Then suddenly the artillery began a shower of oil drums which went rolling over in convolutions of pink flame into the midst of the enemy positions and the creeping barrage roared forth a perfect cataclysm of sound. The infantry began to advance at 4.25. The fighting included the taking of Hill 70, Cite St. Laurent, and Cite St. Eulie. The resistance upon Hill 70 was not very great, although, beyond, the Germans fought stubbornly. The southern part of the attack also met with comparatively little resistance and through the smoke of the barrage the Canadians could see the Huns fleeing. When they did stop it was principally for the purpose of surrendering. The enemy was completely demoralised by the cascade of fire which lit up in vaporous folds as the oil drums omitted their contents. A very large proportion of the captives are mere boys, which testifies to the serious problem which the man power question in Germany is presenting. The first phase had consisted of a sweep south-eastward from Bois Hugo to the outskirts of Lens, and it developed with great success; the second phase involves the continuation of the south-easterly movement accompanied by heavy pressure further south. The struggle here continues and has extended southwards. The correspondent pays a tribute to the fine spirit of the Canadians, who, in their own phrase, "Have their tails in the air". All are confident that they have beat the Boche. The scene of some of the sharpest fighting has been from the railway embankment north of Cite St. Laurent, from which the boiling-oil treatment cleared the Huns to the point seven hundred yards to the south. The German airmen have been more venturesome than usual, but our machines have been chasing them everywhere over the battle-ground. Tanks have not been used, the battle ground being unsuitable.

All British Objectives Gained.

Last night's communique from F.-M. Sir Douglas Haig says: The Canadians this morning stormed positions south-eastward and eastward of Loos on a front of two miles and carried the formidable defences of Hill 70, which, since September 1915, when it resisted our attacks.

TELEGRAMS.

has been strengthened by every device. After storming the first trench system on the whole front, we advanced as far as the western defences of Cite St. Auguste, penetrating to a depth of a mile and took possession of Cite St. Elizabeth, Cite St. Emille, Cite St. Laurent, Bois Rase and the western half of Bois Hugo. We captured all our objectives. Our casualties were slight. We repulsed five counter-attacks, one of which was carried out by the Prussian Guards. The enemy's losses were heavy and 282 prisoners have already reached the collecting stations. We completely repulsed an attack in the neighbourhood of the Pilkem-Langemareck Road. We brought down nine German aeroplanes and drove down five seven of ours are missing, two of which were overtaken by a violent storm.

Infantry Fighting in Progress.

A German wireless communique says:—Infantry engagements are proceeding north-ward of Lens and eastward of Cerny-en-Laonnais.

Capture of Hill 70.

Miners' Dwellings Converted into Strong Fortresses.

LONDON, August 16. Yesterday's advance marks considerably a step toward the capture of Lens which the Germans are resisting with the utmost determination.

Hill 70 will be remembered for the famous advance of the London regiment in 1915 who went forward dribbling football.

The word "Cite" frequently mentioned in fighting round Lens designates outlying blocks of miners' dwellings all of which have been converted into veritable fortresses each forming part of a network of defences of Lens. The capture of the Hill "70" was immediately followed by the evacuation of some of the German strongholds but the garrison is still fighting fiercely in some parts of the outer defences north and west of the city which is the hardest nut to crack but the crackers are gradually closing.

Langemareck Captured.

Great Battle Proceeding.

LONDON, August 16. Mr. Lloyd George announces that General Haig this morning captured Langemareck taking 1200 prisoners and five guns.

Reuter's correspondent at headquarters wires:—At 4-45 this morning the British and the French renewed offensive in Flanders attacking from the region opposite the famous Polygone-De-Zonnebeke in the south to the left of the French positions in the north. Heavy gunfiring throughout the night swelled to great intensity as the time for launching the assault drew near. The weather save for a light shower was tolerably clear. By the way our men are laughingly predicting the end of the Huns, luck in matter of weather since the other day we captured one of the meteorological experts of the German army. It is too early yet to gather reliable details of fighting. That battle will be desperately contested is assured by the great strength of reserves thrown into this portion of Rupprecht's group.

Ten Counter-Attacks Beaten Off.

Between early morning and ten last night the Canadians beat off no fewer than ten German counter-attacks and still retained the whole of the captured ground. As enemy's reserves had to advance over the open ground they suffered heavy casualties. Perhaps the most terrible experience was that of the Fourth Prussian Guard who seem to have been specially retained as a counter-attacking force.

Heavy Fighting on Lens Front.

LONDON, August 16. In this afternoon's communique F. M. Haig says:—The Allies this morning again attacked on a wide front east and north of Ypres. Heavy fighting ensued. We are making progress at all points in spite of stubborn resistance. We repulsed three more counter-attacks last night against new positions on Lens battle front. Our artillery broke up concentration near Cite St. Auguste.

A German Division Annihilated.

They moved forward late in the afternoon to assemble for an attack. The ground was swept by our artillery. They actually came in battalions marching in fours. Our machineguns also did terrible work amongst them. Although the division marched on, the men never seemed to get near our line. Meanwhile corpses were piling up in an appalling manner. These Prussians certainly marched to their death like soldiers and when they are last halted and retired there was no little left of the division that it may truly be said that they were virtually annihilated. Our own casualties till last night were light considering the character of fighting. Enemy's artillery has been intense and has been directed by his aeroplanes which have been more than usually adventurous.

Signals of Distress.

Coloured balls and signallights have been soaring and burning in the regular firework display throughout the day. The bulk of these signals of distress have come from Germans.

French Front

German Activity in France.

Never-Ceasing Battle on Aisne Ridge. Meaning of Widely Dispersed Attacks.

LONDON, August 16. Reuter's correspondent at the French headquarters, wiring on the 14th inst. says: It is noteworthy that, despite the tremendous activity of guns in other sectors on the Franco-British front and on both banks of the Meuse, there is no sign of relaxation of the enemy's effort north of the Aisne. The battle on the Chemin-des-Dames has continued without intermission since April 16th, and it seems to be the cardinal principle of German strategy never to let it flag. The enemy has lately

trebled his artillery power in this region and brought guns of the heaviest calibre into play. Never a day passes without fighting on the Chemin-des-Dames. This month half-a-dozen enemy attacks have been beaten off with serious loss. Elsewhere on the French front the Germans are showing activity which can only be explained by a nervous desire to pierce the veil which conceals the immediate intentions of the French by getting into our trenches if only for a movement to see what is going on behind. During the past fortnight there have been attacks at St. Quentin and in Champagne, and numerous attacks or attempted attacks on both banks of the Meuse, notably at Avocourt Wood on the left bank, and Caurieres Wood, on the right, towards Mihiel, and in Alsace, all of which were doubtless prompted by a desire for knowledge rather than the hope of permanent gain. In estimating the causes of German activity on this front the need of "successes" to impress the enemy's own public opinion is a factor which must be remembered.

German Account of the Situation.

A German wireless communique says:—Strong Allied enemy attacks in the western theatre are being prepared. There is increased cannonading on the Aisne front in western Champagne and northward of Verdun. The French have brought up strong forces at Verdun, especially artillery.

The Greatest Battle in All History.

Germans Fully Alive of Western Menace.

LONDON, August 16. This afternoon's French communique says:—In Belgium after thorough and violent artillery preparation we attacked at dawn in conjunction with the British army on our right. Infantry with superb courage assaulted enemy positions on both sides of Steenstraete-Dixmude Road carrying all objectives. We crossed Steenbeek progressing on the right bank in contact with the British. Vigorous attack south of Ailles carried a solid enemy trench system on a front of a kilometre. Four enemy counter-attacks were easily repulsed. Hitherto 120 prisoners have been taken. During our attack on Ailles Hurtebise sector our aeroplanes flying low despite bad weather accompanied the infantry and opened machine-gun fire on enemy dugouts and reserves.

The latest British stroke is clearly a part of one great offensive constituting probably the greatest battle in all history. Comment in both London and Paris is restrained. It is realised that an immense task confronts the allies of ousting Germans from Belgium and France and there is disposition to await developments calmly and with confidence. There is evidence that the German General Staff does not think that the full strength of offensive has even yet developed. German newspapers are fully alive to the western menace. Latest comment shows that they have probably been instructed to prepare the people for certain possibilities.

The Threefold Offensive.

The semi official correspondent of the "Roelnische Volkszeitung" says:—Worst hardships and heaviest hours are about to come as the British and the French are making threefold offensive. He warns people to prepare for grave difficulties and says that all hopes centre on Field Marshall von Hindenburg.

Artillery Duels on French Front.

Last night's French communique reported artillery duels in Belgium to the north of the Aisne in Champagne on both banks of the Meuse, and in Upper Alsace.

Rumanian Front

THE GERMAN OFFENSIVE.

its Failing Momentum.

Importance of Allies' Success.

ALLAHABAD, August 16. LONDON, August 15th.—The only serious offensive excluding counter-attacks made by the enemy this year has been the thrust against the disorganised Russians where they are operating with the Rumanians. If carried far enough it might be as valuable to them as regards the capture of cereals as was the invasion of Rumania a year ago, but it is already evident that the effort is losing momentum as these drives always do. Apart from the capture of crops, the Germans' chief object was to isolate fractions of the Russian army and make an important capture. In this they so far have failed conspicuously. They have placed one important Railway in jeopardy and if they could take Adjuda, it would have so damaged our allies' communications as to compel further retreat. This is doubtless what M. Marcel Hutin means when states that to avoid a general retreat on the Sereth the Russo-Rumanians must deliver a victorious counter-offensive. But this was apparently before success in the Oona-Crozshiti region. This was quite a valuable local operation, suggesting that the over-running of Moldavia will probably be prevented, but Russia's general policy is a long defence until all the units shall have been re-organised. General Korniloff says unity is assured in the long run.—"Pioneer."

Germany Thinking of Suspending Eastern Offensive.

Owing to Western Pressure.

LONDON, August 15th.—The Swiss newspapers publish a report from Vienna that a special meeting at headquarters has decided to suspend the eastern offensive owing to the men and material required for it and to the anxiety regarding the situation on the western front.—"C. & M. G. Cable."

Italian Front

Enemy Aerial Attack.

Venice Arsenal Bombed.

LONDON, August 16. An Austrian communique says:—As a reprisal for the aerial attack on Pola numerous aeroplanes attacked the Marine Arsenal at Venice and successfully dropped four tons of bombs. Good hits and conflagrations were observed. Three machines are missing.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Simla

The Secondary Education Conference. The Agenda Published.

SIMLA, August 16. The Conference of Secondary Education will be held in Simla on the 20th instant of which the following in the Agenda:—In discussing the teaching of English and the medium of instruction there are two widely different points of view. There are some who would wish to see instructions in certain subjects carried out through the medium of the Vernacular even to a very high standard and there are others who would introduce the teaching of English freely in primary schools and at every stage. It is recognised that under certain circumstances some instruction in vernacular may be desirable in even University courses and of English in the early stages of primary schools. The present purpose, however, is to leave such cases out of consideration as far as possible and to confine attention to the teaching of English in Secondary schools and to the medium of instruction in those schools. The object in view, therefore is to see how for a modification in the permanent system may be effected so that pupils may (a) obtain a grasp of the subjects which they are taught and (b) complete their Secondary course with more competent knowledge of English language than at present.

The first essential therefore is to understand the present position which varies in several provinces. It may generally be said that a boy in an English vernacular school begins to learn English as a language between the ages of eight and ten and is taught all or most subjects through the medium of English language from about the age of 13, some three or four years before the University course begins. (See the diagram opposite page 71 of the last Quinquennial Review of Education in India). Those actively engaged with the administration and work of teaching therefore will be invited to explain the working of the system obtaining in their provinces and to point out (a) the stage when the pupil begins to learn English as a language, (b) the stage when the pupil begins to receive instruction through the medium of English, (c) and whether the medium of English is introduced gradually or not.

(a) At what period in the pupil's career should English be taught as a language? Is it better for him from the point of view of his ultimate mastery over the language to start its study at an early age or only to receive such instruction after he has been well grounded in a vernacular? (b) Do the younger pupils gain satisfactory knowledge of English by their instruction through the medium of that language or do they merely gain a smattering of incorrect and unidiomatic English? (c) What is the general experience of those boys who have passed through the vernacular middle course and then studied English? How have such boys distinguished themselves in the matter of English in competition with those who have studied from an earlier period through the medium of English? (d) By what methods should the teaching of English be conducted? Does the present system attach much importance to the knowledge of English literature as against the necessity of learning to speak and write English language correctly? Should teaching in the early stages be entirely oral or not?

(a) To what extent does instruction through the medium of foreign language (1) hamper pupils in the acquisition of knowledge crushing their independence and originality of thought and instilling in them the necessity of cram as the only means to learning (2) impose burden on teachers, (3) tend to the impoverishment of vernacular? (b) Do the pupils vernacular middle schools as a rule acquire better knowledge and grasp of ordinary school subjects than those of similar age who have been instructed through the medium of English? (c) Are comparative paucity of suitable text books in vernacular and deficiency of vernaculars in technical nomenclature and multiplicity of vernaculars insuperable objections to extending the use of vernaculars as the medium of instruction? (d) Should English be introduced as a medium of instruction gradually or not? If so at what period and in what degree should be introduced? (e) To what extent is it advisable to examine students in certain subjects at the end of their school career in the vernacular? Have any experiments been made in this direction and if so to what extent have they been successful?

BRIEF TELEGRAMS.

The Allahabad High Court has reduced the sentence of imprisonment to six months passed on Beni boat contractor, for causing the death of several passengers on his boat, which sank in the Ganges, due to overcrowding.

The people of Samthar state have contributed to the Viceroy's War Gift Fund a sum of Rs. 10,500 which has been gratefully accepted by His Excellency.

The Burma Government have received a number of objections to the proposed grant to Jamal Bros. and Co. to acquire soap and specified areas in Burma for the manufacture of Alkali.

The Inspector of Schools, Mandalay Circle, in a circular letter says the total subscription to the war Loan certificates paid by school children and teachers in Mandalay educational circle amounts to Rs. 39,672-8. All subscriptions were optional and the total reflects credit on the schools concerned.

The Director of Public Instruction Madras has reminded the order prohibiting European schools from preparing pupils for the Cambridge Local Examinations and has now ruled that such schools may continue to prepare pupils for the Cambridge Examinations.

కులాభిమాని యగు దేవారగి.

ఆంధ్రోద్యమము.

శ్రీమతి గానాల - రత్నమయీదేవి.

ఆంధ్రానందమునకు వానరావసమంధి యిప్పటి నాగరికత స్థానమునకు మనుష్యధర్మ మభివృద్ధి నందినట్లు తత్వదర్శనమునకు దార్శనిక సిద్ధాంతికరించినాడు. స్వప్తిలోని కాకి, కుక్క మొదలగు జంగమముల నై సర్వక ధర్మముతో మానవధర్మమును పోల్చిచూచిన నీవాదమునందలి సత్యము వెల్లడియగుచున్నది. కాకి తోటములకు బూర్వమెట్లు కులాయమును నిర్మించుచుండెనో యిప్పుడు నట్లేకాని మార్పులేదని. ప్రకృతి పరిశీలనా శాస్త్రము బోధించుచున్నది. తదితర జంతుజాలమున కంటె మానవుని యాత్మవృద్ధి వివిధమధర్మము వలననే యనియు కాలానుసరణమున మార్పునందుట మానవుని సామాన్య ధర్మ మనియు దీనినిబట్టి సమన్వయించు కోవచ్చును.

రాత్రింబగళ్లు కుక్కపక్షి కృష్ణపక్షములు వసంతాది ఋతువు లొకదాని తరువాత మరియొకటి కాలచక్రమున దిరుగుచు బ్రకృతిని విచిత్ర చిత్రముగా మార్చి వేరుచుండునట్లే మానవాభి వృద్ధియు కాలాను సరణమున వృద్ధి తీయములకు తల యొగ్గుచున్నది. గ్రహకుటు సంయోగమున ప్రకృతిని మార్పు గన్నట్లు నట్లు ప్రకృతి పరిణామమున మానవులు తల క్రిందగుదురని వరాహమిహిరాచార్యుడు వచించినాడు. ఈ యర్థమున దేశచరిత్రములు నిస్పృహముగా బోధించుచున్నవి. నిరంకుశ పాలనమున దరిగాన లేని యిడుములకు బాల్చడిన రమ్య సామ్రాజ్యము నేడు ప్రజాప్రాతిత ప్రభుత్వమున నెల కొల్చి లోకమును దిగ్భ్రగు నొందించుచున్నది.

ప్రాగ్దేశికాశ్రమమునందలి గాఢతమస్సు క్రమముగా విచ్చిపోవుచున్నది. వేగుచుక్క గన్నట్లు చున్నది. ఆర్యోదయ పు సూచన లగపడుచున్నది. ఎందులకున బనికెరారని తలంప బడిన జపానీయులు పాశ్చాత్య నాగరికతా సామ్రాజ్యముల లో నొకటియగు రష్యాను ప్రతిఘటించి విజయము నాపించి గొతులను సంభ్రమాత్పర్యముల ముంచివేసినారు. నల్లచంద భాయిలని నిరసనముగా దలంపబడుచున్న చీనావారు ప్రజా పాలిత ప్రభుత్వమును నెలకొల్పి ప్రాగ్దేశిక నాగరికా శాశ్రమ నందలి విజ్ఞాన భానోదయమును విశ్వ మానవలోకమునకు వెల్లడించినారు.

ఒకప్పుడు హిందూదేశము సమస్త కళలకును, నాగరికతకును పేరెన్నిక గాంచెను. కాలవైపరీత్యమున ప్రాచీన వైభవమును గోల్పోయి మతవిషయక కలహములకును మహా మృదీయ దండ యాత్రలకును దావల మై పోయి క్రమముగా రవియ స్తమించని యాంగ్లేయ సామ్రాజ్యమున లీనమైపోయినది. పాశ్చాత్యుల కీదేశ సాంప్రదాయాదు లంతగా తెలియవు. హిందువులను నాగరికులగు మోటుబాతిగా నూహించి, ఇక్కడ నుండి తిరిగి వెళ్లిన క్రైస్తవమత గురువు లా యూహను దోహదము చేసిరి. శ్రీవివేకానందస్వామి యమెరికా ఖండము నకుజని ప్రాచీన హిందూధర్మల వేదాంత శాస్త్రమును గూర్చిన మహోపన్యాసముల మొసంగి యా తత్వ టూహను కొంత వరకు సరిజేయ గల్గెను. ఆభేదానంద రామతీర్థ ప్రేమానంద భారత స్వామిల బోధలు గూడ యిందులకు కొంత సహకారము లయ్యెను. ఇతర శాస్త్రముల గూడ మన వారు విశేషయల నబ్బర పాటు నొందించు చున్నారు. నాగార్జున చరక శుక్ర తాదుల యఖండ రసవాద పరి జ్ఞానమును జగదీశ చంద్ర బోసు, ప్రభుల్ల చంద్ర శే, వేంకటరామకృ, తుకారామ కళ్యాణభాయి గజ్జరు మున్నగు పండితులును మానవ శాస్త్రజ్ఞానమును బ్రజేంద్రనాథసీలు మహామహాపాధ్యాయుడును, కావ్యశిల్పమును రవీంద్రనాథ టాగోరు మహాకవియు విశ్వప్రపంచము నందలి దేశదిశల వ్యాపింపజేయుచున్నారు. చల్లని యాంగ్లేయ ప్రభుత్వమున హిందూదేశ మాధునిక విద్యావిధానమున నే గౌరవము నందినది. నాగరికతను మరియొకమారు వెల్లడించు సూచనలు గనిపించుచున్నవి. గౌరవ పరమావధికి సామ్రాజ్యాంతర్యాగము నందలి అధినివేశములనంటి స్వగాజ్యమనవచ్చు తంత్రములు నిర్మయించిరి. దేశీయమహాజనసభను నిర్మించిరి. 31 సంవత్సరములనుండి య విచ్చిన్నముగా కృషి సులభుచున్నారు. మహామృదీయ మహాజనసభ వారిందులకు సహకారు లగుచున్నారు. ప్రృత యుద్ధము సామ్రాజ్యమున గల వివిధ రాజ సత్తిజ్ఞులలో హిందూదేశము పట్టణల యపొహల సంతరింపజేసినది. ఎందునకును తేతగాని పీరికవాండ్రు దలపబడిన హిందూనైనికులు నేడు ప్రాస్థానస్థులలో, ప్రచ్ఛన్న రాక్షసులగు జగ్మనీయులలో మహారాహాళి బోరాడుచున్నారు.

ప్రాచీనహిందూదేశ చరిత్రమున నాంధ్రదేశము ప్రాముఖ్యస్థానము నాక్రమించినది. కటకమునుండి కన్యాకుబ్జమువరకును కలింగమునుండి గుజరాతువరకును సామ్రాజ్యమును స్థాపించినది. అత్యులగు మహామృదీయులతో నెదుర్కొని యాగినది. శాయనమాధవ మల్లినాథులవంటి భావ్యకారులును, భవభూతిపండిత రాయలు వంటి గీర్వాసులును ముంగంధరుడు అక్కన, మాదన, మార్కండేయుల వంటి సచివపుంగవులును ఖడ్గ తిక్కనవంటి సేనానాయకులును, తిక్కన పెద్దనవంటి యాంధ్రకవులును మెల్ల వేంకటాచలవంటి కవయిత్రులును అప్పయ్య దీక్షితునివంటి మతకర్తలును, నుద్దు వింపిరి. రాజరాజనరేంద్ర కృష్ణదేవరాయాది సార్వభౌములు సామ్రాజ్యమును విస్తరింపజేసిరి. అదియంతయు నేడు చరిత్రలలోనే కన్పించుచున్నది. దేశీయ సహజన సభామాల బీజమగు స్వరాజ్య సంపాదనకు ప్రత్యేక దేశభావలు గల వివిధ దేశములు సాంఘిక రాజకీయాది విషయముల నభివృద్ధి గాంచ వలయుననుట నాంధ్రనాయకులు గ్రహించి యాంధ్రోద్యమమును స్థాపించి కృషి చేయుచున్నారు.

నాల్గు సంవత్సరముల నుండి యాంధ్రమహా సభలు జరుగుచున్నవి. ఆంధ్రులు నిర్వాణజ భక్తితత్వతతో మాతృదేవత నారాధించుచున్నారు. ప్రత్యేక రాష్ట్రము ఆంధ్రోద్యమ స్థానమునకు ప్రాణమువంటిది. ఈ గమ్యస్థానమును తేరగల్గుటకు విశ్వ విద్యాలయము ప్రథమసోపానము. ఈ విషయమైన చర్చలు తీర్మానములైనవి. ఆంధ్రుల యభివృద్ధికి మొదట తమిళులద్దపడజొచ్చిరి. కొందఱు దూరాలోచనలేని యుద్ధమచని యు ఏయుద్ధమ మైనను ప్రాథమికావస్థయందే లోకాదరణము నందుననుట సాగనిమాట. కర్ణునప్రభువు బంగాళాదేశమును విభజించిన యనంతరమున వాదేశమున స్వదేశోద్యమము నెలకొల్పబడినది. నంగదేశమునందలి ఆబాల వృద్ధులు స్త్రీలు దీనిని యథావిధిగా నాచరించిరి. స్వదేశోద్యమము వ్యాప్తి కరిగింద వలయున న్న విదేశేపన్దు బహిష్కార మకలంపనీయము కాక తప్పినది కాదు. ఒకటి చక్కబడవలయున నన్న మరియొకటి నష్టపడవలయును. రెండును సరియగుట పొసగ నేరదు. బహిష్కారావశ్యకతను గూర్చి వంగ నాయకులు జోధించునపుడు దొరతనమువార పోహపడిరి. ఆంధ్రోద్యమమున నరవారి తరస్కారము గలదని విద్యాధికులు గూడ సుత్రపు లగుట శోచనీయము. ఆంధ్రోద్యమమున నెవరికిని యవధములేదు. విశ్వజనీన ధర్మమాత్రము న నాధారపడియున్నది. ఒకరు బాగుపడుట వేరొకరి కాటంకమును గలిగింపదు. అట్లు దుర్భిక్షాయము నందిన నీవలితులకు తన కృషినుండి విముక్తి నందడు. అభివృద్ధికి ప్రయత్నించుట మానవసామాన్యధర్మమని మొదటనే చెప్పి యుంటిమి.

ఏకభాషా రాష్ట్ర స్థాకర్యములమున బంగాళీయు లభివృద్ధి గాంచగలిగిన చెప్పవచ్చును. బీహారీయు లభివృద్ధి గాంచ నున్నారు. ఆంధ్రదేశము బాగుపడవలయునన్న ప్రత్యేక రాష్ట్ర విభజనము నందవలెను. విశ్వవిద్యాలయము స్థాపింపబడవలెను. గత్యంతరము లేదు. భారతవర్షము గమ్యస్థానము తేరవలయునన్న భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజన మవసరమని హార్డింజి ప్రభువర్షుడు వెల్లడించినాడు. ఆంధ్రోద్యమమున కాంగ్లేసు ఉద్దేశము భగ్నమగునని యాంధ్రేతర నాయకులే గాక కొంద రాంధ్రనాయకులు నాలోచించి కలవరపడుటకు వింత కలుగుచున్నది. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనము రాజ్యతంత్రము నులుపుగన చక్కగను జరుగుననుటకు ఆమెరికా, స్విట్జరులాండు సంయుక్త రాజ్యతంత్రముల జడివిన సంతయ నివృత్తి కాగలదు. హిందూదేశమున మూడవ వంతు ప్రజలు గల యాంధ్రదేశమునకు ప్రత్యేక రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము కూడదనుటకంటె రాజనీత్యభావము వేరొకటి యుండదు. మాననీయులయిన భూపతి రాజు వేంకట పతి రాజుగారిచే చెన్న పురి రాష్ట్రీయ కావన నిర్మాణ సభలో బ్రవేశపెట్టబడిన యాంధ్ర విశ్వ విద్యాలయపు చట్టము ఇప్పటి రెండవతరగతి కళాశాలలు నర్వ కళాశాలలుగ మారిన గాని పీలులేదని ప్రోసివేయబడిన యంతే మాంధ్రమాతా లక్ష్మీపుత్రులు జ్ఞాపకమునందునకో వలయును. దానకర్ణుడనియు నభినవాంధ్ర భోజుడనియు నుతికెక్కిన పీరికాపురాధీశ్వరులు కాకినాడయందలి తమ కళాశాలను నర్వ కళాశాలగా మార్చి విద్యార్థుల సాలిటి కల్పవృక్ష, కామధేను చింతామణులై తక్కిన రెండవ తరగతి కళాశాలలు మొదటితరగతివానిగా మార్పబడుటకు మార్గదర్శకులగుదురు గాక. ఈ మహనీయుడు దేశాభివృద్ధి

హిందూదేశమునందలి పలుభాగములందలి పలువిధ సంస్థలకు వివిధపండితులకు ద్రవ్యము న పారముగా మొసంగి యల్పకీర్తి నార్జించి నాడు. మాతృ దేశాభివృద్ధి కీర్తి చేయుత యొసంగ దనుట పొసంగ ని మాట. తక్కిన మహారాజులును, రాజులును, జమీందారులును భవంతులును విశ్వవిద్యాలయము ప్రసాదించబడుటకు తక్కి వంచనలేని సాయమొనర్చెదరుగాక. మాళవ్య, దర్శంగమహారాజు ఆనికొనెంటు గారల నిరంతరకృషి మూలమున హిందూ విశ్వవిద్యాలయము వారణాశితంబున స్థాపింపబడినది. విశ్వేశ్వరశాస్త్రి; కట్టమంచి రామలింగా రెడ్డిగారల ప్రోత్సాహమున మైసూరు ప్రభుత్వమువారిచే నొక విశ్వవిద్యాలయము నూతన పద్ధతులనై నెలకొల్పబడినది. నైజాము ప్రభుత్వము వారొకదానిని, ద్రవిడభాతీయు లింకొక దానిని, కేరళులు మరియొక దానిని, బడయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు సిద్ధించిన న తల్లి లుకాలముననే భారత వర్షము సరస్వతీని కేతనమై జాతీయ మహాజనసభోద్దేశమున సఫలము చేయగలదు. ఆంధ్రోద్యమముయొక్క తత్వము క్రమక్రమముగా భారతీయుల కళ్ళగుచ్చుచున్నదనుట సింఘశేషులు ప్రత్యేక రాష్ట్రము నార్జించుట కొనసృచ్చుచు యుద్ధముమే ప్రబలనిధర్మము. ఏనుగుపాదమున తక్కిన జంతుపాదము లిముక్షనట్లే దేశీయ మహాజనసభయందు ఆంధ్రోద్యమ మిమిడియున్నది. ఆంధ్రుల పలెనే యేభాష వారాదేశమునకు ప్రత్యేక రాష్ట్రమును ఒడయుట కాంక్షోశనము జేసిన జాతీయమహాజనసభోద్దేశము సఫలమగును. ప్రాథమర లక్ష్మీనరణునాయుడుగారు చెప్పినట్లు సామాన్యభాషయింగ్లీషుగనుండి సంయుక్త ప్రభుత్వమిందునను ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ మారాష్ట్రీయభాషను జరుగవలయు ననుట యే భారతీయులపరమావధి.

ఆంధ్రోద్యమమున గా దేశీయమహాజన సభోద్దేశములు భంగము కాకుండులాగున నొనర్చు యాంధ్రుల సాంఘిక, రాజకీయ పారిశ్రామికాభివృద్ధియని నిర్వచనము చేయవచ్చును. ఆంధ్రసంఘ దురాచారముల నడచుటకు బ్రయత్నించువారు ఆంధ్రదేశమునకు రాజకీయవాసన గలుగుటకు ప్రయత్నించువారు ఆంధ్ర పారిశ్రామికాభివృద్ధికి బాటుపడువారు ఆంధ్రదేశాభివృద్ధికి నితర విధముల బాటుపడువారు నీయుద్ధమమును పోషించినవారగుచున్నారు.

విజ్ఞానగ్రంథమాలాదిసంపాదకులు సారస్వతప్రకటనమున నాధునికజ్ఞానమును తెలుగువారికి రుచిచూపి గాఢనిద్ర నుండి మేలుకొల్పిరి. కాకినాడని నాగేశ్వరరావుగారు ముట్నూరు కృష్ణారావుగారు శనకవరపు రామస్వామి గుప్తగారు మున్నగుపత్రికాధిపతు లీ యుద్ధమమున శాఖోపశాఖలై విస్తరించుటకు బ్రయత్నిములు సల్పుచున్నారు. ఎవరికి దోచినవిధమున వారు మృతపూజ యొనర్చుచు భవ్యలగుచున్నారు. కొంద వేంకటప్పయ్యగారు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక మండలసంఘము నొసంగుదని పంపిన విజ్ఞప్తిని దేశీయమహాజనసంఘమువారామోదించిరి. ఆంధ్రసంస్కారసభ, పారిశ్రామికసభ, వస్తుపదర్శనసభ, కార్మికసంఘ ప్రతినిధుల సమావేశము మున్నగుసభ లుద్భవించుటకు ప్రయత్నిములు జరుగుచున్నవి జగన్నాథ రథము కదలనారంభించినది. తోడ్పడిన భవ్యలగుదురు. ఆటంకపరుచుట మానవచైన్యతాప్రకటన మగును గాని కొనసాగదు. ఆంధ్రోద్యమమచినకాలమున పూవులు పూచి కాయలుకాచి ఫలింపజమానదు.

వరకులకు వివర్జన సమావేశము.

కలకత్తానగరమున ప్రజాపతి గమితివారిపక్షమున, రామ నాహాన పుస్తకభాండాగార భవనమున ఈ విషయమును చర్చించుట కొకగొప్పసభ గత ఆదివారమునాడు గావింపబడినది. దర్శంగమహారాజుగారధ్యక్షత వహించి, యొక గంభీరోపన్యాసము నొసంగిరి. ఆ యుపన్యాససంగ్రహ మీ క్రింద బొందుపరుపబడినది:—

వరకులము క్రమక్రమముగ కఠింతర మగు సమగ్ర పరిణమించుచున్నది. ఈ దురాచారము హిందూదేశమున దంతిటను వ్యాపించుచున్నది. హిందూశాస్త్రానుసరణముగ వివాహము చురవిషయకము. సత్సంతానమును బడసిన గాని, పుణ్యలోకప్రాప్తి కలగదనియు, అంగులకే వివాహ మనవరమనియు హిందువుల అభిప్రాయము. ఇట్టి ఆధ్యాత్మికస్వభావము గల వివాహబంధము కుల్కములమున నాధిభౌతికమై పరిణమించుచున్నది. ఇట్టి వివాహములను “అనురవివాహములు” అని శాస్త్రములు నుడువుచున్నవి. ఇంటికి క్రొత్తకోడలు వచ్చునపుడు గృహలక్ష్మీనరే నామెన భావించి సన్మానించుట మన విధి. కాని ఆమె సువయంతికి వచ్చుటకు బూర్వ మామె తలిదండ్రులను దార్శన్యమున ముంచుట అన్యాయము స్నేహలతయొక్క గతి సహృదయములను నీరు చేయుచున్నది కావున, ఇకనైన మనబాళికల కట్టి దురవస్థ సంధింపకుండగ వర్తించుట మనకర్తవ్యము.

కనులామణిలేఖలు

వెల 10 అ.] పూర్వగుచ్ఛము - తయారైనది. [వీ. పీ. ద్వారా 12 అ]

ప్రతులు వీ. పీ. ఖర్చు సహా, రూ. 2-2-0.

వెల 10 అ.] ఉత్తర గుచ్ఛము - ముద్రణలో నున్నది. [వీ. పీ. ద్వారా 12 అ]

ఉత్తర గుచ్ఛము కొద్ది కాలములోనే వెలువడగలదు. ఈ లోపల పూర్వగుచ్ఛమును మఱి మఱి చదివి అందుగల పొందికలు, రసవంతములగు పట్లు, విశేషార్థములు, మున్నగువానిని బుద్ధిమంతులు గ్రహించి ఆనందింతురుగాక. నమలిన కొలది బయలుపడునట్టి రుచి వట్టిమాటలచే వర్ణించి తెలుపుట సాధ్యము కాదుగదా! ఈ పూర్వగుచ్ఛమును నెమ్మదిగా చదివి సారమును సంపూర్ణముగ గ్రహించినవారి హృదయములు ఉత్తర గుచ్ఛమునకై తత్తరపడుచుండుట నిస్సందేహము. ఆంగ్లేయ భాషలో దొరలును మన వారునుగూడ లక్షలకొలది జనులు చదివి స్లాఘించిన యీ లేఖలవలన యానందమును ఆంధ్రలోకమందెల్లడల వ్యాపింపజేయుట మహాపాపకారము గావున, ఈక్రింది యేర్పాటు చేయబడినది. ఏమనగా—

ఒకటేమో 5 ప్రతులు పూర్వగుచ్ఛము తెప్పించుకొని వీ. పీ. ఖర్చు సహా రూ. 2-2-0. లు చెల్లించువారికి ఉత్తర గుచ్ఛము తయారైన వెంటనే 1 ప్రతి

బహుమానము గా

పంపుచున్నాము. మఱియు, తప్పక చేరుటకై పోస్టేజి నైతము ఇరించి బంగీద్వారా పంపుచున్నాము.

పూర్వగుచ్ఛమును వీ. పీ. గా పంపుమన్నారా? ఎన్ని ప్రతులు?

వికొరియా డిపో - మైలాపూరు - మద్రాసు.

క్రికేటులైన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రవటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పీ. ఖర్చుల ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

శారదాంబ

ఇది శ్రీ భక్తబోధిని యను నాటకము.

సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గమిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీరవలయును. వెల 4 అగాలు. పోస్టేజి వేరు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: బవోడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

ఆపరిశుభ్రపు రక్తమువలన జనించు జాడ్యములకు కిరీటుమువంటి వందు. కురుపులను, మచ్చలను, గండమాలలను శుద్ధింప, ప్రాతనిశ్చలము అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

వనోపధిసారసవరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను వ్యభిచితము అన్ని విధములైన రోగములను నాగొట్టును. కీరమునందలి పాదరసరోగములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును నోవ్వలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరాలోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 ట్యాబుల బుడ్డితో అమృతమును.

ప్రాప్తిటను:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనస్వాడి. నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144 No 2 BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది కెన్నలకంటి అప్పారాయ విరచితము. వెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే రాయబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము. చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల బారదోలును. వాయువు పోట్ల పోగొట్టును. సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుంట నుండదనినది.

పనమూలికలచే హిందూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు. దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు. అమృతాంజనము, డిపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాసు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను

తులం 1 కి రూ. 3-8-0

కస్తూరి	తులం 1 కి రూ. 30-0-0
రసభస్మము	తులం 1-కి 0-10-0
కుంకుమపువ్వు	తులం 1-కి 2-0-0
పచ్చకర్పూరం	" ... 2-0-0
బాలామృతము	సీసా 1-కి ... 0-12-0
తాంబూలమృతము, సువాసన గా ముందు	50-కి 0-8-0

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి, } 7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయోస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిపాలు - శామ్మలకార్డులు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము. క్యాటలాగు కావలెనా? (59)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్సు, విశాఖపట్టణము.

మంచిగుణము గల శాస్త్రీయోషధములు

బృహత్ మంజుష్టాదికావ్య

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది. 1/2 పౌను సీసా రూ 0-12-0.

చంద్రవభ గుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రూ 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్ధునకు మంచిమందు. 1/2 పౌను సీసా రూ 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయభాషలో జరుపవలయును.

జాండా ఫార్మ్యూటికల్

వరుస

ఆయుర్వేద యోషధముల జేయువారు బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

శాకభక్షణము

భరతఖండనానుల మగు మన నూర్యములుల పంకజాలము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి నెఱిగినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా ముగా పోస్టుచార్జియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము. వెంటనే వ్రాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంకనగరా జోషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

నిర్మలమైన

మలబారు సారాయి

(కొబ్బరికల్లునుండి బట్టిదించబడినది)

కొలంబో అరక్ వలెనె, ఇది మలబారులో సిద్ధము చేయబడినది.

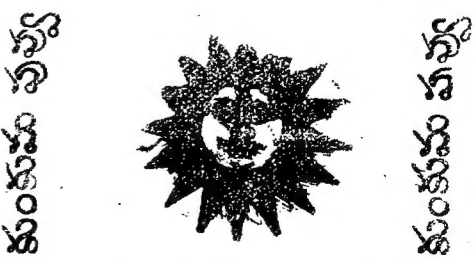
బహు నిర్మలమయినది. ఆరోగ్యకరమయినది.

డజను కాలుగాలను బుడ్లుగల పెట్టెలుగ అమ్ముబడును.

విడి సీసాలు అమ్ముబడవు.

యన్. పి. సారథి, అండు కో, (826) మద్రాసు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు నూనెదొరకును. కొనువారు నూర్యమార్చున గమనింపుడు. కరస్పాడెన్ను మొదలగునవి క్లెన్సింగున వ్రాయవలయును:—

ఎన్. నారాయణ అండు కంవెని. (కీ) 21. హమ్మంబీధి, బొంబాయి.